

ARGIA

1985 azaroak 10, 17 – XLVIII urtea – 1.079 zenbakia – 110 pezeta / 6 libera

**Lizarrako gaiteroak,
doinu zaharrei hautsak astintzen**

UEUk Donostian lehendabiziko hitzaldiak

**Gatzaga Taldeak
Eugenio Ibarzabali erantzuten dio**

Sentsazionalismoen azpitik

Mugimendu feministak
hamar urte borrokan

EZ GARA BAKARRAK

HORREK HOBEAK IZATERA BEHARTZEN GAIT

Gipuzkoan badago beste finantz entitaterik.

Beste lekurik, zuk non zure aurrezkiak gorde, kredituak eskatu, kontu korronteak ireki, edo beste zeinnahi gestio ekonomiko konpondu.

Ez gara bakarrik. Eta badakigu.

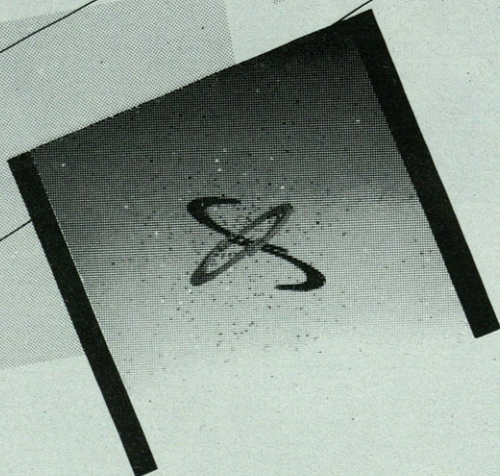
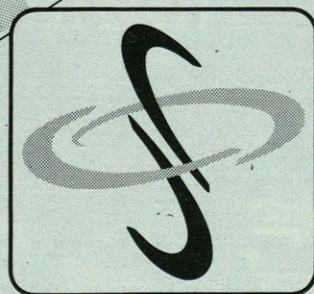
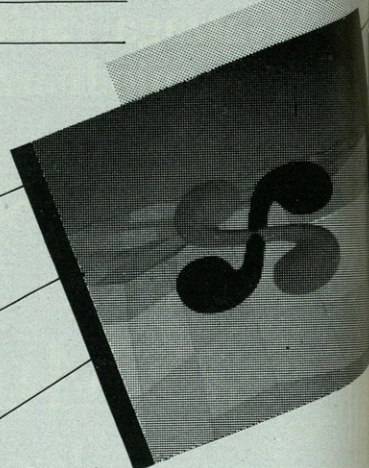
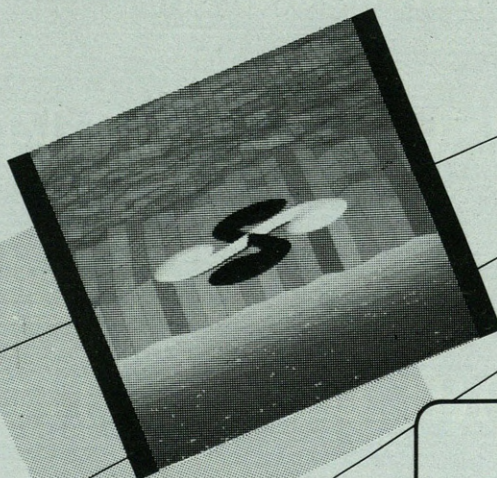
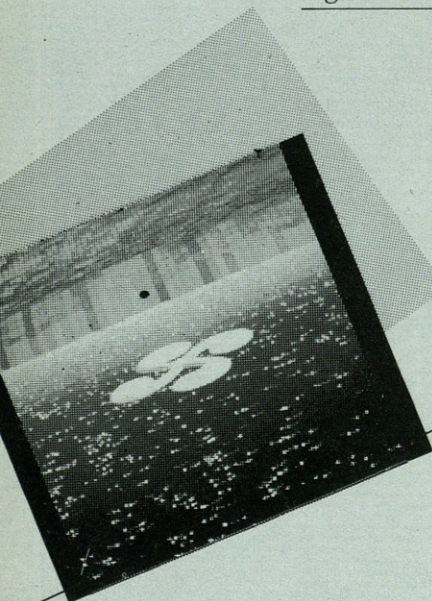
Eta badakigu ze, zuk aukera zenezakeelako, guk besteek baino hobeto lan egin behar dugula.

Eta horretantxe ari gara.

Zerbitzu berriak sortuz. Bulegoak zabalduz. Zure eguneroko bizitzan lagunduko dizuten produktuak gehituz.

Eta, guztiaren gainetik, bezeroa gauzarik inportanteena delako zerbitzu-jarrera mantenduz.

Zu gabe, gu ere ez ginatekeelako izango. Eta bezero bat, guretzat, berriro itzultzen den adiskide bat delako.

CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL

AURREZKI-KUTXA
MUNIZIPALA

Azken zenbakian **ARGIA**ren eraskinak hainbat oihartzun izan du batean eta bestean, eta geroztik denen ahotan ibili da, eta dabil, Eusko Jaurlaritzak ekarritako bost esperto horien gorabehera. Gasteizko gobernuaren bozeramale den **Eugenio Ibarzabale** prentsaurrekoan esandako hitzei **Gatzaga Taldeak** erantzun luze batez egiten die arrapostu, euskarazko prentsa gutxiñan bezala aktualitatearen erdi-erdian kokatu duen dossierraren (+ Bost esperto ez dira bost esperto (bakarrik -) defentsan. **11. or. tik** aurrera, **Laura Mintegiren** lumatik.

Bideoz hartuak omen ziren abortoen inguruan biztu zen **Bartzelonako** ihardunaldiaren inguruan eskandaloa. Baina ekintza puntuan horrez gain, beste mila gai eta ikuspegi ere aztertu zen ihardunaldi horietan. Partaidea izan ziren **Bizkaiko Emakumeen Asanbladako** militante batzuekin mintzo da **Laura Mintegi**, **22.etik** aitzineko orrialdeetan kausituko duzun elkarriketetan.

1.078. zenbakia

4.— Aste giroa.

POLITIKA

10.— Ttanttaka. **Esteban Galar**.

11.— Gatzaga Taldeak **Eugenio Ibarzabale** erantzuten dio.

16.— Irakurleak mintzo eta Herriko Plaza. **Joxe Aierbe**, **Murumendi**.

ERREPORTAIK

18.— Sikulusaltsa: Baraua eta osunaren autogestioa. **Maider Etxaide**.

20.— Lizarrako gaiteroekin elkarriketa. **Urederra**.

22.— Mugimendu feministak hamar urte borrokan. **Laure Mintegi**.

26.— Bizkaiko antimilitaristekin solasean. **Iñaki Goitoltza**.

28.— Herriko Plaza: **Txomin Peillen**.

KULTURA

31.— Kultur Ataria.

32.— Bertsolari Txapelketa nagusiak aurrera darrai. Ondarruko saioa. **Zaldubi**.

33.— UEUren Donostiako hitzaldiak. **Peru Unzueta**.

34.— Txiste afari bat Gasteizen. **Gema Lasarte**.

35.— Marta Larrañaga margolaria-ekin. **Esther Forkada**.

36.— Zarautz eta bere inguruak oinez. **Txumai Iturria**.

ETA BESTE...

40.— Jo... adarra.

41.— Bertsoak: Zumaiako arraulari-ri. **Koxo**.

42.— Azkena: Jo-Ta-Ke eredu. **Paulo Agirrebaltzategi**.

Gure herrietan nork ez ditu ezagutuko honez gero **Lizarrako** gaiteroak? Beren afizio eta ofizioaz solastatu da haiekin **Urederra** gure kolaboratzailea, **IZ** disketxearekin batera diska bat argitaratu berria dutela aitzakiatzat hartuta. **20. orrialdean** topatuko duzun elkarriketetan gaitaren hainbat istorio, batzuk benetan sineskaitzak, irakurriko dituzu. Eta kultur orrietan berriz, **33. ean**, **UEUk** Donostian antolatutako duen hitzaldi sailaren berri zehatzak.

Joan den astean gure irakurlea konturatu da kale egin genuela, eta aste honetako ere berandu samar plazaratzen dugula. Ez da, ez, **ARGIA**n alfertzen ari garelako. **URTEKARIA-85** prestatzen ari gara buru-belarri, eta horrek ematen dituen lanak gutxi baziren gainetik gure makinekin buruhaustea frango izan dugu. Erretiroa eskatzen ari den gure fotokonposagailu zaharrak ahal dituenak ematen ditu baina... **Pazientzia** pittin bat eskatzen dizugu, irakurle: abenduaren lehen igandean **ARGIA EGUNA** antolatu nahi dugu, eta ordurako urtekaria plazaratu nahi dugu kosta ahala kosta. Urtekariaz gain beste sopsresatxo bat ere prestatzen ari gara. Seguru maiteko dituzula, bai urtekaria eta bai... sopsresa.

Jabea: Zeruko Argia Kooperatiba.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Iñaki Camino, Ostaiska Irastortza, Gorka Izeta, Jon, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uria, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Antton Azkargorta, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Laura Mintegi, (Anaitasuna taldea).

Gasteizen: Xabier Etxaniz.

Iparraldean: Ladix Arrosagarai, Itxaro Borda, Allande Sokarros.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Joseba Alvarez, Enrike Amonarriz, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Esther Forcada, Joxean Gezalaga Zaldubi, Gure Irratikoak, Mikel Hiribarren, Tito Irazusta, Irulegi Irratiakoak, Kaki, Asun Larrañaga, Joxetxo Lizartza, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan Beltza, Alfontso Martinez, F.J. Mendiguren, Mikel Nabarro Trikuharri, Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Andoni Sarrriegi Murumendi, Joseba Sarrionandia, Txillardegui, Mikel Ubillos, Urederra.

Marraskilariak: Joxemi, Julio, Zut.

Publizitatea: Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

D.L.: 80-1963.

Helbidea: **ARGIA**, Ametzagaña, 19, 20012 Donostia.

Telefonoa: 28 33 99.

Inprimategia: Gráficas Semi.

Ale bakarra: 110 pezeta/6 libera

Hego Euskal Herria	4.000 pezeta
Ipar Euskal Herria	275 libera
Estatu espainola	4.000 pezeta
Beste atzerriak	5.500 pezeta
Airez	8.300 pezeta

AZAROA 16 AZAROA 22

Azaroaren 19an ilgora

mareak: (azaroaren 17an)
gora: 06.28 eta 20.19
behera: 00.06 eta 12.44

eguzkia: (azaroaren 17an)
irten: 08.02
sartu: 17.56

(ordulariaren ordutan)

liburuak

Egilea: Aitxus Iñarra.

Titulua: Hirustea.

Argitaletxea: Susa 21.

Ezaugarriak: 80 orrialde.

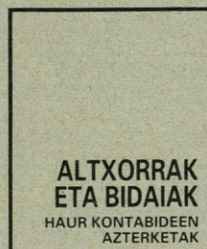
Aitxus Iñarra bergararren poema sorta kaleratu du Susa taldeak. 60 poemetan zehar, motzak gehienak, bizia, heriotzea eta amodioa ikusten ditugu. Haurri edo lagun kuttunari zaion amodioa, amona zahararen heriotzeak gudan sortzen duen ezintasuna, bizia besteen zorionaren bila eraman duenaren itzaltzeak eman ohi duen itolarria... Bizia izeneko sailean dauzkagun olerkietan gaiak askotarikoak dira: bizi eta heriotze arteko lotura etenezina maiz ageri da, odola eta natura ere behin baino gehoiagotan.

Poemak poliki irakurri eta, betetzen ez gaituen zer-

baiten inpresioa hartzen da, ideak landu gabeak dauden iritzia dut nik behintzat, iruditeria eta idea aberatsekiko jolasen falta nabarmen gertatu zait. Onenean neurea da itsukeria.

Ulermenaren aldetik, erraz samar aditzen da poetak esan nahi diguna. Inprenta hutsik bada liburuan barrena.

Jon Kortazar, Zuzendaria

Egilea: Jon Kortazar eta Derioko Magisterio Eskolako ikasle batzu.

Titulua: Altxorrak eta bidaiak. (Haur kontabideen azterketak).

Argitaletxea: Colección magisterio Derio.

Ezaugarriak: 145 orrialde.

Eskolako ikasle talde bat hartuta, mintegi lanean jardun da Jon Kortazar iniazioak kontaketa eta haurrentzako narratibarekin duen zerikusia aztertzen.

Jonena teoria lana da gehien bat. Iniazioaren gaian sartzen gaitu hasieran tribu zahar baten adibideak emanez. Erakusten digu ere, literatura eta narrazio mota batzuk, sinboloen bidez, gizarie primitiboetako gertaera batzu nola birmoldatzen dizkiguten, errituen egiaren bidetik.

Kontaerari dagokionez, arketipoen teoriaren aldeko ageri zaigu Jon, gizakia, egoera nahiz denbora aldatu arren, historia berdintsuak kontatzen ari zaigula aitortuz. Arketipoaren teoriaren baldintza narratibo eta sinbolikoak aipatu ondoren, narrazio iniazitikoaren egitura

esplikatzeko du, berau errito zaharretatik ateratzen duen Viernenengan oinarrituz. Geroago, heroearen tipologia zehazten da, azkenik iniazioak irudimenaren arautegiarekin (denbora mugatasunak sortutako larridura), sikologiarekin eta pedagogiarekin duen harremana argituz.

Derioko ikasleek egindako lan praktikoak dauzkagu gero. Viernen-en eskemari jarraiki, eta haur literaturari dagokionez, Karmele Ansotegi eta Rosa Maria Urrutiak «Portzelanazko irudiak» ipuia aztertzen dute; Amaia Bikandik eta Itziar Menak aldiz, «Piratak eta altxorrak» (alias La isla del tesoro). Euskal Literaturaren arloan, Jon Kortazar dugu, Barrutiaren «Gabonetako ikuskizuna» testua aztertzen, Arantza Aurtenetxe eta Susana Intxaustik, Lizardi aukeratu dute, bere «Urte giroak ene begietan» olerkia hain zuzen. Komikien arloan, Maite Abasolo eta M. Begoña Barrenetxeak, «Ezpedizio galdia» aztertu dute, eta Gorka Zarate eta Jon Zorrozuak, «Sorgin Seinalea»-ren azterketa iniazitakoa. Kantuen sailean, XVI. mendeko olerki portugaldarra dugu, liburuari normalizazio minimoa eman nahi bait zioten, euskal arloan soilik ez erortzearen.

ARDI-IZENAK

Análisi lingüístico eta morfológico

IIIEE udako liburua unibertsitatea

IRI NFA 1983

Egilea: M. Aizpurua.

Titulua: Ardi-izenak. (Análisi lingüístico eta morfológico).

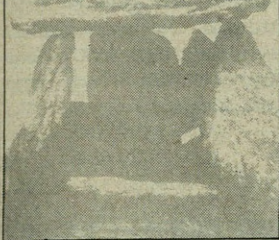
Argitaletxea: Udako Euskal Unibertsitatea.

Ezaugarriak: 197 orrialde.

Oraindik ere euskal lanetan hasi berriak garaia demostratzen digu M. Aizpurua liburu honekin; erdaraz «trabajo de campo» deritzan horren beharra zenbaterainokoa den konturatzen gara ta liburu hau irakurtzean. Antropologia eta kultur-lan orok eskatzen duen bilduma lana egin du M. Aizpurua Jon Goikoetxea zenaren bidari jarraituz. Artzaiengana jo du bere artaldeko zein ardiak duten izena jakiteko, zergatik duten eta batez ere, nolakoa duten. Ondoren, sistematizazio lanaren garaia heldu da, linguistika nahiz morfologiaren aldetik sailkapenak egiteko. Horrela ikusten dugu ardi batzuk adjetiboaren bidez izendatzen dituztela, beste batzuk, beren gorputzaren tamainagatik, beste batzuk erdal izena dutela, haiek izen biz osatzen direla, harako haiek esaldi oso baten bidez izendatzen direla. Baita, batzu adararren arabera deitzen direla, besteak muturrenenera, mu-suarenera, okotsarenera e.a. Gorputzeko zintzilikarioak, orroa, esnea, umegintza, osasuna, jokabidea nahiz edertasuna izan daitezke besteren artean ere izena erabakitzerakoan garrantzi handiko. Behitar, zakur e.a.ekin ere badu Aizpurua ezer egin, baina guti oraindik. Zer esanik ez, halako liburuak ondorengo zuzpertzaila izan litezkeela, gazte jendearen artean bazte ere.

MAGIA Y RELIGION PRIMITIVA DE LOS VASCOS

A. ARRINDA

Egilea: Anastasio Arrinda.

Titulua: Magia y religion primitiva de los vascos.

Ezaugarriak: 2500 pta. 708 orrialde.

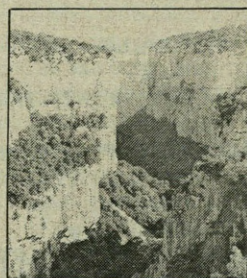
Aspaldiko lana Anastasio Arrindak oraingoan kaleratu duena, 66. urtean Erromara aurkeztutako tesi doktorala dugu. 700 orrialdek badukete, dudarik ez, zer erakutsia guretzat. Euskal Antropologiaren osagarri, hara Anastasiok duela ia 20 urte gaztelaniaz burututako lanaren mamia: Aurreneko zatian, Euskal Herriaren aurkezpen nagusia egiten digu. Arraza, izakera, bereizgarriak, hizkuntza, aitzindariak eta egungo etnografia.

Bigarrenean, aitzinako euskaldunen erlijioa dugu. Eritzi diferentetarik hasita, monoteismoa, lauburua, ilargia, idolatrak, etruskoak, zelten ekarria, Urtzi eta eguzki-goresleak dauzkagu. Hirugarrenik, paleolitikoa eta Mendebaldeko Piri-neoak: kultura franko-kantabrikoa eta kapsiensea, leizeetako pinturak, altzariak, makuluak, Santimamiñe eta Paleolitikoaren aro ezberdinak. Laugarrena maskara eta dantzei dagokienez da. Aztiak, akelarreak, deabruari egindako goresmenak, sorginkeriak eta asteko egunak, batzarre-tokiak, sorginen aurkako erremedioak eta XV eta XVI. mendeetako sorginkeria ugalketak. Bosgarrenean Mari dugu protagonista. Bizitokia, hartzen zituen irudi diferenteak, bere famelia, semealabak, etxea, Mari ona, gaiztoa, Mari eta eguraldia, konjuroak,

aginduak eta kultoa. Seigarrenean heriotzea dator: leize eta hilobiak, hobirapenak, erreketak, trikuharriak eta beren erlijio esanahia, gaur egungo etnografia hilobia dela ta, hilobira bidea, segizioa, bazkari-afariak, ezkontza-kontratu eta testamenduak, izpirituen itzule-ra, erleen kapitulua e.a. Eraskinetan, munduko beste kulturekiko alderaketak egiten ditu Anastasio Arrindak.

ARBAIUN

GIDA-LIBURUA

EUSKAL
 UNIBERTSITATEA
 1985

Egileak: Martxel Aizpurua, Gabriel Igiñiz eta Eduardo Etxenike.

Titulua: Arbaion gida-liburua.

Argitaletxea: Udako Euskal Unibertsitatea.

Ezaugarriak: 8 orrialde.

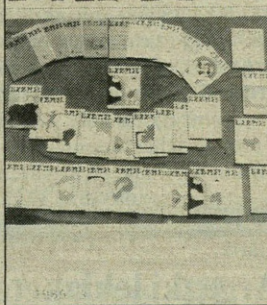
Iruñean urtero biltzen den Udako Euskal Unibertsitatearen argitalpena dugu Arbaiongo arroilaren gida-liburu hau. Bertako ikasleak, Martxel Aizpurua maisu zutela Arbaion aldera hurreratu ziren bertako morfologia nolakoa zen ezagutzeko. Guzti haren bilduma genuke orain kaleratzen dena, jakina, hara joateko asmotan denak zeri kasu eginga izan dezan.

Liburuan barrena, geologiazko ikaskizunak ematen zaizkigu morfologia bereziaren esplikagarri. Ondoren, parajerik ederrenak, behatokitik interesgarrienak eta bertan aurki daitezkeen arboladien buruzko informazio ugaria eskaintzen digu egileak. Oraingoan, arroila kanpotik ikusten ari garela esan behar da. Inguruko herri

batzuren xehetasunak ere badira.

Behin arroilaren barnean, iturburua, barnean dagoen txabola, Usun herria nahiz bertako pista eta bide-bazterren berri ematen zaigu. Bukarera, mapak, animalien zerrenda eta marrazkiak eta landareei dagozkien iruditeriak datoz. Ez ahaztu gida-liburu dugula, han ibilaldiak egiteko primeran etor daki-gukeena.

KARMEL

Titulua: Karmel. 174. zenbakia.

Argitaletxea: Euskalerriko Karmeldarrak.

Ezaugarriak: 112 orrialde. 1985 uztaila-iraila.

Karmel aldizkariak 55 urte bete ditu aurtengoan, eta bertakoek aldizkariaren ibilbidearen berri eman digute xuxen xuxen. Udazkeneko zenbaki honetan, mende honetan zehar kalera ateratzeko izan dituzten eragozpenen berri azaltzen digute batetik. Sortu zenetik 55 urte badira ere, gerra ondokoan jandako isilune behartuaz nahiz gerra aurreko sorkuntzaz. Gerraostean administrazioak zelan itxi zuen ere kontatzen zaigu zenbaki honetan. Aipagarri da gainera azken 15 urtetan Karmel aldizkarian agertu den guztia- ren bibliografi bilduma. Bertan, egile bakoitzak zenbat artikulua, zein izenez, zein zenbakitan eta zer orrialde- tan argitara duen ageri da. Bibliografiaren aldetik intes- ses bereziko bilduma da.

Bibliografiak gain badu zenbaki honek beste guztiek

bezala bere ohizko mamirik. Agirrebaltzategi Karmel aldizkariaren eklektikotasu- naz mintzo da, Bixente Latiegi Erdi-aroko euskal herri-izenen idazkeraz, Patxi Uribarren euskarak jasaten duen diskriminazioaz eta azkenik, Bizkaiko Aurrezki Kutxako Administrazio Kontseiluak, martxoaren azkenean egindako bileran, euskara ikasteko eta hobetzeko egindako plangintza. Baraiazarrak, euskal arloan eskolen abiada berria dela ta bere esperantza agertzen digu. Akasolok, Garate anaia altaretara eraman dutela ta, hitz batzu ditu, Olea, ETB-n Angelusari izan zitzaion errespetu-faltaz kexatzen zaigu. Arostegik, eskoletan erabili behar den euskara dela ta bizkaierak merezi duen tokia defenditzen du horretarako bizkaiera batua salo eginez. Badira bestalde bi idazki, bata Zubikarai- renna, Mikel deunaren in- guruan, eta bestea Andoni- rena, kontaera motz bat. Muniategi, Bidaguren eta Albusuren olerkiak ditugu hondarrean.

ikastaroak

Euskal Herriko Geografi ikastaroa

Euskal Geografi Elkargoak eratuturik, aurrera doa ikastaro hau. Urriaren bukaeran hasiera eman zitzaion eta dato- rren urteko otsaila bitartean iraungo du. Aste honetarako zenbait hitzaldi prestaturik dago. Azaroaren 16an, Ildo- fonso Barrios-ek klase prakti- ko bat emango du, bertan az- tertuko den gaia Gipuzkoako lurraldeak. Kasu konkretu bat: Oria ibaiaren ubidea izango delarik. Hilaren 23ra- ko prestaturik dagoen klase praktikoa Migel Ibañez eta Maria Dolores San Millan-ek emango dute, eta gaia Kos- taldeko fisiografia eta ma- rearteko ekologia.

zinema

Zine Klubak

Kresala Zine Klubaren eskutik. Donostiako Aurrezki Kutxa Munizipalaren kultur aretoan (Arrasate 12). **azaroaren 18an**, Jose A. Zorrilla zuzendariaren El arreglo izeneko filma proiektatuko da.

lehiaketak

Tene Mujika literatur lehiaketa

Debako Udaletxeak narrazio motzeko literatur sarira dei egiten du, bere hirugarren edizio honetan. Banatuko diren sariak, hauexek izango dira: lehenbizikoari, 100.000 pezeta; bigarrenari 75.000 pezeta; hirugarrenari, 50.000 pezeta eta laugarrenari, 25.000 pezeta bertako saritu gabeko lanik onenenari.

Bete behar diren baldintzak, hauexek dira: gai libreak izango dira, jatorrizkoak eta argitara eman gabeak. Lanak foliotan, alde batetik, bi lerroko tarteak utziz, mekanografiaturik gutxiengo sei folio eta gehiengo 30 izango delarik. Lanak bidaltzeko epea **azaroaren 30ean** amaitzen da, eta lanetan bertan, obraren izenburua eta egilearen dato guztiak kartazal itxi batean bidali beharko dira.

Sariak Debako Udalak aukeraturako epaimahaiak erabakiko ditu eta eman gabe geratzeko arriskua ere bada.

Sariak ez diren obrak Udaletxean geratuko dira noiznahi jaso ahal izateko. Lehenengoa Kultur Elkartearentzat izango da eta berak izango da argitalpenerako eskubidea.

Errenteria Hiria ipuin lehiaketa

Ereintza Kirol eta Kultur Elkartek eratu du VII. lehiaketa hau, eta hauek dira parte hartzeko bete behar diren baldintzak: euskaraz zein erdaraz idatziriko ipuinek parte

har dezakete, partaide bakoitzak ipuin baino gehiago aurkez dezake, ipuiek ezin dute hiru folio baino gutxiago izan, makinaz idatziak behar dira eta espazio bikoitzez eta alde bakar batetik, ipuin argitara gabeak izan behar dute erabat.

Ipuinak, Ereintza Kirol eta Kultur Elkartera zuzenduko dira, Juan de Olazabal Kalea, 23, Errenteria, ohar hau jarritz: Errenteria Hiria ipuin lehiaketarako. Originala jasotzeko epea **azaroaren 25ean** amaituko da eta **27an** argitaratuko.

Sariak honelakoak izango dira: lehenengo saria, 60.000 pezeta 25 urtetik beherakoentzat; 25.000 pezeta Errenteriako ipuin onenaren egilearentzat; 10.000 pezeta 25 urtetik beherakoentzat.

Ipuin sarituak elkartearen eskuetan geratuko dira, argitaratzeaz berau arduratuko delarik.

Argazki lehiaketa Legazpin

Legazpiko Ikatzela elkartek bigarren argazki lehiaketa antolatu du, Euskal Herriko Argazkilari Talde Elkartearen babesean. Argazkien gaia librea da eta Hego Euskal Herriko edozein argazkilarik har dezake parte. Lehiakide bakoitzak lau argazki bidali ditzake sail bakoitzerako. Zuri-beltz edo ta kolorezkoak izan daitezke, eta neurri aholkatua 30x40 da, kartulinararen bidez sendotuak. Diapositiben arloan neurri libreak dira baina 5x5 zentimetrotako markoetan kokatuak. Kolekzioaren titulua eta lema marko bakoitzaren ezker eta behe aldean jarri behar dira proiektzioarako ordutan orientabide izan dedin.

Harrera azken eguna **azaroaren 30** izango da eta epaimahaiak abenduaren 4ean zagu eraziko du bere erabakia.

Diapositiba lehiaketa Hernanin

Mendiriz-Mendi mendizale elkartek eratu du aurtengo VI diapositiba lehiaketa hau.

Bertan Hernanin bizi diren argazkizale ez profesional guztiek parte har dezakete. Besteak beste, honako baldintzak bete beharko dituzue parte hartzeko asmorik baduzue behintzat: sei diapositiba aurkez daitezke gehienez, eta lau gutxienez; gaia libre izango da; lanak bidaltzeko epea **azaroaren 11tik 15a** bitartean iraungo du.

Honakoak izango dira banatuko diren sariak: lehenengoarentzat 5.000 pezeta eta trofeoa, 5.000 pezeta Hernaniko diapositibarik onenarentzat, beste 5.000 pezeta lanik herrikoienarentzat.

Informazio gehiago behar baduzue, antolatzaileen mendizale elkartera jo ezazue. Mendiriz-Mendi izenokora, alegia.

BIZKAIA

BAY-SALA (Ldo. Poza, 14. Bilbo): Lurdes Zarrabeitia (oleoak).

GALERIA ARTETA (Iparragirre, 15. Bilbo): Mendiadua (oleoak)

GALERIA ESPIN (Marques del Puerto, 1. Bilbo): Jose Vega Osorio (oleoak). Azaroaren 23a arte.

CALEDONIA (Ercilla, 11. Bilbo): Dionisio Sanchez. Azaroaren 23a arte.

BILBOKO ARTE EDERRETAKO MUSEOA (Kasilda Iturriza parkea z.g.): Vicente Lopez (grabatarako marrazkiak).

WINDSOR GALERIA (Marques del Puerto, 10. Bilbo): Juan Uslé (pintura). Azaroaren 18a arte.

ARABA

SALA SAN PRUDENCIO (san Prudencio, 30-32. Gasteiz): Lucarini (eskultura). Azaroaren 30a arte.

NAFARROA

GURE-TXOKOA (Bera) Juan Aldazabal (pintura).

GIPUZKOA

GALERIA 16 (Buen Pastor, 16. Donostia): Ramon Zuriairain (pintura).

ALTXERRI (Reina Regente, 2. Donostia): Ortiz de Elguea (pintura). Azaroaren zehar.

GAKP (Garibay, 20-22. Donostia): Rosario Camps, Alfredo Diaz de Cerio (pintura). Azaroaren 17a arte.

GAPK (Antxieta Etxea, Plazuela de San Sebastian, 3. Azpeitia): Koldobika Jauregi (eskultura).

GAPK (Iparragirre, 2. Zumarraga): Juan Jose Altuna Akizu (pintura).

AKM (Arrasate kalea, 12. Donostia): J. A. Bilbao Mancisidor. Azaroaren 15a arte.

SAN TELMO MUSEOA (I. Zuloaga plaza, z.g. Donostia): Ignacio Zuloaga (erakusketa antologikoa). Azaroaren 31 arte.

ETXEBERRIA GALERIA (Zubieta kalea, 20. Donostia): Cecilia Garate (pintura).

GOYAZ GALERIA (Sarriegi plaza. Donostia): Jose Diaz Fernandez.

GASPAR ARETOA (Santxo Enea, 16. Donostia): Consuelo Vilchie. Azaroaren zehar.

CAJA POSTAL (Garibay, 34. Donostia): Sixto Marco (pintura). Azaroaren 12an hasiko da.

Idazlan, bertso eta marrazki lehiaketa Oartzunen

Oartzungo Euskara Taldeak antolatu du lehiaketa hau, eta bertan bakarrik oartzuarrek parte har dezakete. Hori bai, adin eta pigura guztietako oartzuarrek. Beti bezala baldintza batzu hartu beharko dira kontutan.

Pertsona batek lan bakarra aurkez dezake sail bakoitzean; lan guztiak euskaraz izan beharko dira eta inon aurkez gabeak.

Adina dela eta, marrazketarako, epaimahaiak sailketa hau kontutan hartuko du: 1. saila eta 2. OHOkok; 2. saila, 3. eta 4. OHOkok; 3. saila, 5. eta 6. OHOkok; 4. saila, 7. eta 8. OHOkok; 5. saila, 14etik 18 urte bitartekoak.

Bertso berri eta idazketarako ere adinaren arauerako zenbait sail antolatu da. Lanak sobre handi batean sartu eta bere kanpoaldean izengoitia eta saila adierazi behar dira. Barruan, beste sobre txikiago batean, lanarekin batera, egilearen izen, deitua eta helbidea afiazten delarik. Lanak **azaroaren 18tik 29ra** aurkeztuko dira. Gaiei buruz, marrazketa eta idazketan erabat libreak direla esan dezakegu, baina bertso berriei dagokienez, edozein puntutan egin badaitezke ere, iragan den negua izeneko gaiaz aritu beharko dira.

Liburuskaren azalaren aukeraketarako testu honek azaldu beharko du: Oartzungo IV. bertso berri, idazlan eta marrazki lehiaketa eta Oartzungo Euskararen aldeko Taldea. Bi margo garbi, bereizitu eta puroak gainera.

Aukeraturako lanak liburuskara batetan argitaratuko dira.

Arrigorriaga Udala gazteen ipuin lehiaketa

Arrigorriagako Kultur Batzordeak antolatutik, hasiera eman zaio jadanik bertako Udaleko izena daraman gazteen ipuin lehiaketari.

Lehiaketa honetan edonork har dezake parte, hogeitabost urte baino gehiago ez duen edonork. Gaia libre izanen da eta partaide bakoitzak bi lan aurkez baditzake ere, zera azpimarratzen da bereziki: inork ez dituela bi sari jasoko. Lanak aurkezteko epea, **azaroaren 30ean** amaitzen da. Oinarrietan betiko baldintzak agertzen dira, lan argitaragabeak, makinaz idatziak, etab.

Hiru sari nagusi izango dira, 25.000, 15.000 eta 10.000 pezetakoak, hain zuzen. Hauetaz gain, beste sari berezi bat ere izango da modalitate hoietan hobekien klasifikaturik geratu den herritararentzat. Sari berezi hau 15.000 pezetakoa izango da. Lan sarrituak Udalaren esku geratu eta bere jabetzakoak izatera helduko dira.

Haur literatur eta marrazki lehiaketa Usurbilen

Joan zen urtean hasi zen Usurbilgo Berreuskalduntze Taldea lehiaketa hau prestatzen, eta aurten ere berriz ekin diote. Hona hemen parte hartu ahal izateko bete behar diren arauak: Usurbilen bizi edo ikasten ari den edonork har dezake parte; lanak euskaraz eta eskuz idatziak aurkeztuko dira; idazlanean edo ta marrazkian adina eta eizena agertuko dira soilik; benetako izena eta gainontzeko dato guziak sobre aparte batean idatziko dira; lau sail desberdin izango dira: olerkia, prosa, bertso-papera eta marrazkia; denetan gaia libre izango da; lanak aurkezteko epea **azaroaren 28an** bukatuko da eta Udaletxean dagoen Euskararen Kutxan utziko dira. Sail bakoitzean adinaren arauera bost maila edukiko dira kontutan: 6 urte, 7-8 urte, 9-10 urte, 11-12 urte eta 13-14 urte bitartekoak, alegia.

Hiru sari izango dira sail bakoitzeko eta adin-maila bakoitzerako. Aurkeztutako lan onenak argitaratuko dira.

Uri-Zaharreko II Ipuin Lehiaketa

Goi-Zubi Bilboko kultur elkarteak antolatutik, Uri Zaharreko II Ipuin Lehiaketa parte hartzeko oinarriak zabaldu dira egunotan.

Lehiaketa honetan aurkeztuko diren lanek euskaraz idatziak izan beharko dute, orijinalak eta argitaratu gabeak; nahi duten guztiek har dezakete parte, inolako mugaketarik gabe. Lanen luzerari dagokionez, zazpi orri letakoa izan daiteke gehien jota, bi tarteunekin eta alde batetik mekanografiaturik. Ipuinak bidaltzeko epea **abenduaren 10ean** ixten da eta honako zuzenbidea bidali beharko dira: GOI-ZUBI Kultur Elkartea, Tenderia Kalea, 17-2. 48005 Bilbo.

kirolak

Atano III. lehiaketa

Lehiaketa hau eskuzko modalitatean izango da eta abenduaren lehenetik hasiko da. Azkoitian ospatuko diren partidu hauek zortzi kategoritan banatuta daude, adinaren arabera zortzi sailetan, hain zuzen. 6tik 7 urtetara: 8 urtekoak; 9koak; 10ekoak; 11koak; 12koak; 13koak eta bukatzeko 14koak.

Partiduak, ostiral eta larunbatetan jokatuko dira, jokalariei bakoitzarekin eskolan.

Bizkaiko finalerako sei aizkolari

Azaroaren 17an Bilboko Polikirioldegian jokatuko den finalean, Kepa Atutxaren ondoan, beste hauexek izango dira: Amando Larrea, Iñaki Auzmendi, Mendieta, Menika eta Pujana.

Final honetan izango duten lana, hau izango da: lau enbor hirurogei ontzakoak eta sei kanaerdikoak. Esan bezala, Polikirioldegian hilaren 17an, eguerdiko hamabi terdian jokatuko da.

Aurten banatuko diren sariak, iazkoak baino handiagoak izango dira, diru aldetik, behintzat. Lehenengoak, 75.000 pezeta jasoko ditu, bigarrenak 25.000 pezeta eta horrez gain, bizkaieraz idatzitako lan batentzat 25.000 pezetako aipamen berezi bat izango da. 18 urtetik beherakoek ere izango dute saririk, hala nola, 5.000 pezetako bost sari, 3.000 pezetako beste bost eta lanik aurkeztu duen guzientzat opariak. Saridun geratu eiren lanetaz Goi-Zubi elkarteak jabetuko da, argitaratzeko eskubidea ere berarena izanik.

Pentatlon euskalduna Tolosan

Agite, Alkorta, Arregi, Patxi Larretxea, Arrospide eta Olasagasti burrukutuko dira **azaroaren 17an** Tolosako Zezen Plazan txapela lortzeko asmotan. Bertan egin beharko duten lana honako hau izango da: 100 kiloko harri bat hiru aldiz altxatzea, 400 kiloko harria 56 metroan zehar arrastaka eramatea, kanaerdiko bi enbor moztea, berrogeitamar kiloko txingekin sei unte betetzea etaplanen barrera hiru kilometro korritu.

Antza denez, Mario Olasagastiren alde joko dute apustu gehienek, Angel Arrospide leaburutarra hor dagoela ahaztu gabe. Hauen arteko borroka ez omen da txantxetako izango, ikusgarria beraz Tolosako kirol saioa.

Eskalada ikastaroa Zumarragan

Zumarragako Ostadar mendi taldea arduratuko da ikastaro honetaz. Eskalatzen ikasteko bideak erreztu asmotan honako gaiak landuko dira: materialaren ezagutza, rappell-a, zazpigarren gradu-raino eskalatzea. Ariketa praktikoak Zazpi Iturri-Txin-dokan izango dira **azaroaren 16 eta 17an**. Ikastaro hau dohanik izanen da eta bertan parte hartzeko betebeharreko baldintza bakarra federatua izatea da. Informazio gehiagoren beharraz egonez gero, mendizale talde honen egoitzatik astearte nahiz ostegunetan pasa zaitezke arratsaldeko 8etatik 9ak bitartean.

kultur asteak

Astigarrragan sustraiak suspertzen

Duela 10 urte sortutako Astigar Elkarteak herriaren sustraiak suspertzeko asmotan zenbait ekintza prestatu du. **Azaroak 16**, gaueko 10:30etan, pilotalekuan, Asti-

gar Elkarteak 10 urte hauetan eginiko bere lanaren aurkezpena eskeiniko du. Segidan, ARGIA euskal dantza taldearen emanaldia. **Azaroaren 23an**, goizean zehar, mural pintaketa. Arratsaldeko 7etan, txerri hilketak. Gauetz, 9etan, Astigar Elkarteak bazkideentzako barrikotea.

antzerkia

Udaletxeen antzerki zirkuitoa

Aurreko asteotan zirkuito honen berri eman dizuegu, baina ez pentsa bukatu denik, abendurarte luzatzen bait da herriz herri ospatzen ari den antzerki zirkuito hau. Equus obra Zintzilik taldearen eskutik, **azaroaren 19 eta 20an** Zornotzan, **21 eta 22an** berriz, Getxon eta **23an** Zarautzen. Obra honen euskara egokitzeaz Bernardo Atxaga arduratu da eta Nestor Barrenetxea izan da eszenagrafia eta jantzia arduratu dena. Gizarte honetako hezkuntza mota salatu nahi du obra honek, 'herritar normalak' egiten saiatzen den hezkuntza hau, hain zuzen. Gizonaren askatasuna ahuldu eta robotizatu egiten gaituena.

Maitasunezko hiru historia Euskadin obra Akelarre taldeak antzezten duena, **azaroaren 21 eta 22an** Zumarragan ikusteko aukera izango da. Obra honetan, pertsonaien bizitzaren zehar, ezkontzari buruz ironizatzen da. Azkenean, aldi berri baten itxaropenari begira amaitzen da obra.

Printze Txikia Txotxongilo taldearen lana, **azaroaren 19an** Ordizian antzeztuko da.

Zirkuito honetatik at, Beskoitzen izango den antzeppen bat ere aipatu behar dugu, Itzas izar bat zen Bordaxuri taldearen lana, hain zuzen. **Azaroaren 16an**, beraz, Beskoitzen, gaueko 9etan.

diskak

Egilea: Flesh for X Lulu.

Izenburua: Blue sisters swing.

Disketxea: Nybrid / Discos Victoria.

Talde zahar baten berria dugu oraingo honetan. Britania Haundian eta Londonen bereziki oraindianik badago egurra suari jana emateko. Bero segitzen du Londreseko giroak musikalak diot zenbait talde eta diska berriak ateratze horrekin. Berritasun horrek ez du esan nahi arrunteko esparrutik ateratzen direnik. Eta gehiago esango dut, talde berri batek lortzen duenean grabatzea ia beti konparaketara jotzen dugu. Zergaitik? Gutxienezko lokatza oinarria izan dezagun, entzulegoa eta irakurleagoa gidatzeko, gauza ezezagun baten aurre eritzia emate arren. Gauzak horrela direlarik, geu ere eroriko gara ohitura horretan. *Flesh for Lulu*, *Velvett undergrounden* disketan murgildurik egon da eta *Stonesen* bertsioak egiten ere. *Flesh for Lulu* bi alderdi, bi bide desberdin urratzen du beren lan txiki edo miniLP honetan. Lau kante osatzen dute diskoa serio, hunkigarri eta enarrazgarri. Lehen aipatu bezala bi joera: bata garaje punk soinura garamatza aiseki, mugi arazten gaituzte lasaiki, emekiro. Beste doinu moetak zer ikusirik dute garaje soinuarekin baina baladaren eskutik datozkigu.

«Flesh for X Lulu» lau tipo gehi laguntzaileek osatzen dute: *Nick*, abotsetan, *James* kutxetan, *Rocco* gitan eta *kew* baxuan. Violinak eta bestelakoek osatzen dute ere produzio edo ekoizpen lana *Martin* *Rexen* laguntzarekin batera. Ideak garbi daudean ez da gertatzen gaizto zuzentzea okerturik dagoena.

Azalaren berezitasunak aipamena merezi du ere. Txikitan entzundako Jaimitoren txiste batek hala zioen: «bi larrua jotzen eta beste begiratze». Hemen bi monja musukatzen eta beste monja ikusten. Musu lehiatsuhori toki apartan ematen diote elkarri: serorategi komentuko edozein arkupetan ixterra arras bilutsik duelarik, ligeroa eta kulero zatia bistan. Ikuskizun ikusgarria.

jaialdiak

Ibai Rekondo eta Txanbela, azaroaren 15ean, gaueko 9etan Azpeitiako herriko zinemaren.

Benito Lertxundi, azaroaren 22an, Basaurin, gaueko 9etan, Aritzgain zinemaren.

Eltzegor eta Herriko Gazteak Eiheralarreko Jaietan, azaroaren 16ean, gaueko 9etan. Kantaldia amaitu ondoren, **Oker** taldearekin dantzaldia. **Pantxo eta Peio** eta bertsolariak, **Amuriza, Lazkano, Mendizabal**, azaroaren 23an, Segurako Baratze pelotalekuan, gaueko 10etan, HBren Alaitsu eta borrokan kement-su kanpainaren barruan.

Koldo SAN JULIAN

ZENTSURAREN ZENTSURA...

Filmea: La Corte del faraón. **Zuzendaria:** José Luis García Sánchez. **Aktoreak:** Ana Belen, Fernando Fernán Gómez eta J.L. López Vázquez. **Produktorea:** Luis Sanz eta TVE. **Musika:** G. Perrin, V. de Palacios eta V. Lleó.

«La Corte del faraón» ikusi ondoren, zentsuraz hitz egitea ez legokeela txarto bururatu zitzaidan. Eta oraingo honetan funtsezko hiru arrazoiengatik: Pelikula makala delako, zentsuraren gaia ikutzen duelako eta, gainera, betidanik-uste izan dudalako ikusitako zerbait komentatu nahi duenak eskubide eta obligazioa duelako bere pentsamendu propioak adierazteko.

Zentsura, postzentsura eta autozentsura guztiz baliogabeturik egon beharko lirateke dagoeneko kanpoko errealitatearekin konparatu ezker. Gerrateen masakreak eta bonba atomikoaren leherketa ikusi dituen belau-naldiarentzat eragina guztiz galdurik du gizakien bizitzaren balioari buruzko oharak. Gerta daitekeen eraso nuklearraren aurka lurrzpiko babestokiak multzoka eraikitzen dituen munduan, umeen kontuak dira armak erakusteari buruzko oharak. Eta adimenaren hilzortiaz asko ikasi duen zibilizazioan zaila zaio zentsoreari edonolako giza adierazpenaren kontra aritzea. Zentsuraren isilpeko historia ho-

rrexegatik da interesateagoa, sekretuak lehenbaitlehen jakin behar diren gauzak direlako. Publikoaren gehiengoak ez daki zentsurak zer kendu zion. Debekatutako fruituen jakinminak komunikabide nahiz ikuskizunetako produktoreak, horien hartzaileak eta zentsura erakundeak elikatzen ditu aldi berean. Nire ustez zentsorearen eta bere produktoaren ergeltasun gorenena adierazten duten bi esaldi aipatuko ditut: Tabako marka batetako ordezkariek azaldu omen zuen eskari «xotil» hau: «Arazo zoriontsuentzako ikuskizun zoriontsuak nahi ditut». Eta Ralph Nelson produktoreari, bere lanarekiko merkatal interferentziak salatu zituen, zentsoreek ondorengo hau nahi dutela adierazi zioten «inor probakatzan ez duten drama probokatzailak».

Zentsura egun, oso liberalek omen gara eta, postzentsura bihurtu da. Hau da, buruturiko eta alde zurretik baimenduriko lanak debekatzen dira; eta lanak esaterakoan pelikulak, antzerki emanaldiak, irati eta tele-

bistako saioak, aldizkari eta egunkarietako artikulua izendatu nahi ditut. Azken finean, edozein hiritarren zentsura berria —zaharra— min dezakeen edozein keinu. Eta zaharra esan baldin badut, zentsura pribatua tximino arboletatik jaisten hasi zenetik egon delako izan da. Zentsura honen isladapenak askotxo ditugu, batzorde sozial, erlijioso, militar eta politikoko batzu eta, nola ez, nazio batetan botera duen gobernu oro. Funtzionamendua oso erraza da, ez dago alde zurreko zentsurarik «persona bakoitzak nola edo hala bere nortasuna adierazteko askatasuna eta konfidantza dagoelako». Irtenbide bakarra, gure zibilizazioaren bestelako aberrazio askotan bezala askatasunaren irtenbidea da. Ibaiak ez

dira inoiz putzu batetan bukatzen, beti hiltzen dira itsasoan.

Betidaniko zentsura autozentsura da eta guztien artean arriskutsuena dugu. Plazer eta atsegina eman diezaiokeen oro erreprimitzeko joera du pertsona indibidual eta kolektiboak. Dena da pekatu eta beraz jipoia merezi du. Hala ere zentsura hau akabatzea da inposatzen dizkiguten gainontzeko guztien kontra burrukatzeko modu bakarra. Gizaki gehienak beldur dira eta autozentsura erabiltzen dute baita ondokoari beren barne sentimentuak adierazteko. Guzti hau oinarritzat hartuta dena argitzen da: bekaturaren kontzientzia, norberaren gorputzaren ukazioa, taldeetako —alderdi politikoetako— partaideak izatea, benetan sentitzen eta pentsatzen dena ez esatea, gobernuak, goseak etabarrek sortutako heriotza eta torturak ez salatzea eta..... Dena doa gizaki indibidualaren kontra. Faxismoa demokrazioaren soinekoarekin jantzia. Hiritarrak «lagundurik eta aske» sentitzea lortu dute demokraziek. Baina karnabalez mozorrotutako faxismoak zentsore ofizialaren figura berpiztu egingo du, etorkizunak frogatuko du.

mendi ibilaldiak

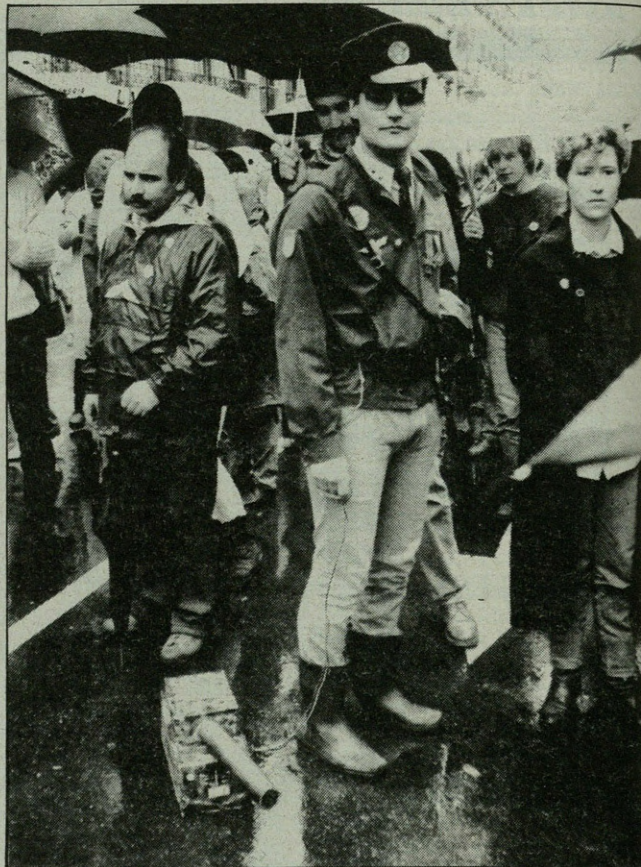
- Aitzarte** (Donostia): Larraitz-Larraone-Amezketak (umeentzat).
- Anaitasuna, Donibane, Alegria de Iruñea:** Leire-Arangoiti (1.355)-Castillonuevo, egun guztirako. Tf.227115, bat esateagatik.
- Gasteiz:** Peña Corva-Quecedo (Burgos). Tf.250354.
- Gallarreta** (Gallarta): Ranero (Carranza). Meategi eskualdeko mendi talde guztiak hara joateko dira.
- Euskalduna** (Andoain): Munarriz-Estela de Ordonegi-Iordiako bordak-Artasa (1.133)-Gembes. Tf.592232.
- Sestao:** Madariaga-Erlo (1.026), egun erdirako.
- C.Vasco de Camping** (Donostia): Goñi-Trekua-Berriain-Huarte Arakil. Tf.428479.
- Mendikari** (Hazparne): Itsusiko Harriak Bernateneatik (Bidarra). Lau ordutako ibilbidea izango da, goizeko 8 orenetan abiatutik. Tf.59294336.
- Pagoeta** (Zarautz): Orisol (Durangaldean).

OTANen aurkako mobida indarrean eta apezpikuek ere sartu nahi

J OAN den igandean Estatu Espainoleko hiriburu handienetan OTANen kontrako manifestaldiak egin ziren, erreferendūmaren egitea eskatuz. Penintsula mailan ezkerak jasan duen debaklearen erdian OTANen aurkako mogimendua bada zutik garatu den bakarrenetakoa, Euskal Herrian bitan zatitua agertu zen Europako Aliantza militarren kontrako ekintza.

«OTANen kontrako mobida»k bildu zuen jendetzarik handiena, eta PCE eta EEK osatzen zuten martxan ehunka batzuk bildu ziren. PSOEko militante bakar bat ere ez omen zen ikusi kalean, antza denez alderdi horrek gure artean dituen bazkideetatik ale bat ere kritikoa ez delako.

Erreferendūmik izango denetz oraindik segurua ez denean, bestalde, gotzaiek ere ez dute aukera pasatzen utzi nahi izan beren hitza entzunerazi gabe. Arma nuklearren kontra mintzatu dira, eta OTANen barruan erabat egoteak dituen arazoez. OTANen aurrean izan daitezkeen jarrerak marraztu dituzte, baina berek berena zehaztu gabe. Bestalde, demokrazia iritsi baino lehenagoko gorabeherak ahaztu beharra eta indarkeria erabiltzen duten taldeei gogor egin beharra, horretan zalantzarik ez dute, gerra zuhurraren teorizazioaren zentzurik ezaz bezala.

Negoziatzen ari direla, ez dela negoziatu behar, negoziatuko dela...

J OAN den urteko udazkenean ekin zitzaionetik, negoziaketek posibilitatea ezintasuna-komenentzia-zailtasuna-puntuak, beti izan da mintzagai. Baina inork ez zuen inoiz aipatu Madrilgo agintarien eta ETA Militarraren artean tregoa baten negoziaketa martxan zegoenik.

Oraingoan ordea zenbait berezitasun suertatu da, ETAk eraso oso handirik egin gabe aste batzuk badaramatzala, hori batez ere, baina baita Xabier Arzalluzen eta Iñaki Eснаolaren artean izandako elkarriketa bat. Eta azkenean ETAk eta Madrilke elkarriketan erabilitako lekua, ordezkariek eta denak izendatu dira: Andorran lehenabizi eta Ginebran gero, Madrildik politikoen ordezkariek, armada-arenak eta CESIDenak zirela eta ETAREN aldetik Txomin, Artapalo eta «Argalaren oinordekoa». Kazetariren batek Madrilke negoziaketan jarriko lukeena ere aurreratu du: Nafarroa Komunitate Autonomoan integratzeko erreferendūma antolatzea.

Estatu Frantsesaren presioa ahanzi da prentsan, dena dela. Eta ez da ahaztu behar 1984eko irailean estradizio batzuekin presionatu nahi izan zela ETA negoziaketan mahaira. Kontakto asko izan dira, dena den, ETAREN eta Madrilgo aginteen artean historian zehar. Baina gauzak dauden bezala zail egiten da sinestea hainbeste alditan hitzegin der. negoziaketa global hori gertatzen ari denik.

PNVk gogor egiten du apostu Europako alderdi kristaudemokratekin

E UROPAN norbaitekin homologatu beharraz aukeratzen zela etiketa demokristaua esan izan dute PNVko buruek, baina kolore horren aldeko apostu gogorra egiten du azken garaiotan bere zuzendaritzak. Dударik gabe Alemanian nagusi diren kristaudemokrata eta sozialkristau Strauss-tarrek ingi etortzeak bere abantailak baditu, eta Ardanazak Europatik bueltan kreditu merke eta oso onuragarriak ekarri dituela idatzi da prentsan. EGiko gazteak ere sekula baino kristauago azaldu dira.

Kristaudemokratekiko atxikitasun horrek Estatu Espainolari dagokionez ere badu bere esanahia. Arzalluz eta beste hainbat Penintsula mailako operazio kristaudemokrata bat ari omen dira bultzaka, ez PDptik letorkeena, orain solte dabilzan beste zenbaitek (Fernandez de Miranda, Landelino Lavilla eta abarrek) osatu beharko luketen bat baino. OPUS bera ez dabil urrutik. Roca i Junyent katalanak bere aldetik Coalicion Galega promozionatuz Estatu mailan bide politiko berriak posible direla frogatu nahi du; alegia, nazionalismo moderatuak eta eskuin moderatu batek badutela zereginik Fragarik gabe.

Eugenio Ibarzabali erantzunez

Espertoen lehendabiziko aholkua jakin da dagoeneko: ETArekin ez da negoziatu behar.

Azken ARGIAk bere eraskina «Bost espertoak ez dira bost esperto (bakarrik)» izenpean Gatzaga Taldeak egindako dossier bati eskaini zion. Ezagunak dira zortzi orri haietako informazioak bazterretan sortu dituen oihartzunak. Gasteizko Gobernuaren bozeramaile den Eugenio Ibarzabalen komentario batzuk ere merezi zituen, egun berean irratietako informatiboetan eta biharamoneko prentsan argitaratu zirenak. Gatzaga Taldeak ondoko erantzun luze hau bidali digu, beste lekurik ezean normalki politika saila joan ohi den honetan argitaratzen duguna.

Eusko Jaurlaritzak Eugenio Ibarzabal bozeramaile jarri badu ez du postu horretan egia esan dezan ipini. Gobernuaren erabakiak publiko egin eta defenditu ditzan baizik. Hori ulertzen dugu. Baina ARGIAri bidali eta honek argitaratu zuen gure dossieraren ondoren Ibarzabal jaunak egin dituen komentarioak ezin ditugu isilik

pasatzen utzi. Esan zezakeen Eusko Jaurlaritzak biolentziaz nahi duenarekin kontsultatu dezakeela, eta orduan debatea indar politikoen esku geratuko zen, Gatzaga Taldeak sartzeko asmorik ez zuen terreno batean. Erantzutera behartzen gaitu, ordea.

Gure lana anonimoa zela eta esan zituenak ez ditugu kontutan hartu ere

Europa osoak daki bost horiek zein «esperto» diren

egin. bere pisuz erortzen dira eta. «Gatzaga» izeneko talde bat bada eta berak esaten dituenak komentatu, azpimarratu edo gezurtatu egin daitezke, baina beste guztiak memelokeriak dira. Inork eskatu al dio berari «Muga» aldizkariaren zuzendari zen bitartean aldizkarira eramaten zituen sindura guztiak identifikatzeko izen-abizenek?

Baina gure anonimatoari buruzko komentario ahulaz aparte askozaz gauza garrantzizkoagoak esan zituen Eugenio Ibarzabalek, eta horietaz bai zenbait komentario egin behar dela. Izan ere, gure dossier guztiari «sesgo ideologiko» garbi bat omen zeriola boteaz deskalifikatu nahi izan zuen 8 orritako dossier bat, aldi berean batere daturik aportatzen ez genuela eritiziz.

Gezur bakar bat ere ez da aurkitu Gatzaga Taldearen informean

ARGIAk publikatu zituen 8 orriak irakurri zituenak badaki hor datu eta xehetasun mordo bat joan zirela. Ibarzabal jaunak gezurtatu zezakeen guk froga dokumentalik aportatzen ez genuen puntuetakoren bat, edo dokumenturik ez zuten puntu guztiak, baina kategoria pittin bat duen gizon batek egin ezin duena zera da: esandako guztitik ezer egia ez zela eta han frogarik ez zegoela esan. Gu dokumentuak erakustera behartzeko partez bera aurkitu bait zen prentsaurrekoa amaitu baino lehen gauza batzuk airtortzeko nezesidadean.

Gezurra al da Peter Jankek, Ibarzabal jaunak, eta dirudienek Eusko Jaurilaritzak, hain estimu handitan duten Peter Jankek guk aipatzen dugun esaldi Franco-zalea 1983an bertan eta gure informean zehazten dugun liburu eta kapituluak idatzi zuenik? Gezurra al da Jankek Tejeroren kolpearen erantzunkizuna ETaren gain botatzen duenik eta Afrikako subertsio komunista aztertze

1974ean ISCK antolatutako bilkura batean besteren artean Hegoafrikako estrategekin lan egin zuenik? Gezurra al da Han Joseph Horchem hiru hilabetez Madrilén egon zela Martin Villak konbidaturik 1978an antiterrorismo gauzetan asesoratze? Gezurra al da guk aipatzen genuen «Bundesamt fuer Verfassungsschutz» erakundeko partaide eta gero horrek Hamburg duen «Landersamt»eko buru izan dela? Gezurra al da izen hori daraman erakundea 6.000 langile fijo dituen zerbitzu sekretu bat dela? Gezurra al da Clive Rose «Civil Contingences Unity»ko buru izan dela, eta grebatarako Ejertzitoaren erabileraren teoria eta praktika markatu duen erakunde hori zerbitzu sekretu britainiarrekin lotua dagoela?

Baina zerrenda egiten jarraituko bagenu zortzi orri beteko genituzte berriz ere, eta esan beharrezkoak han argitaratu zituen ARGIAk bere 1.078. zenbakian. Datu eta zehaztasunik ez omen genuen ematen, hala dio Eugenio Ibarzabalek. Adibidez, esan izan balu Horchemek telebista alemanean esan zituen hitz horiek («deskubritu, ezagutu, detenitu edo hil») asmatuak

zirela, agian behartuko gintuen froga material bila: baina zehaztasun guztiak dituztenak ere ukatuz, lana errazten digu.

OTANen enbaxadore izatea ez omen da delitu

Berak, ordea, ongi daki bi iturri direla aipatu ditugunak, erreserban gorde ditugunak eta oraindik ez dakizkigunak ezagutzeko: bata dokumentuak eta bestea Europa mailan behin baino gehiagotan argitaratu direnak eta mundu guztiak dakizkienak. Alde horretatik gure dossierrean ez zegoen «acusación» delakorik, deskribapena baino. Irlandako edozeinek irakurri balu gure dossierra irrifarre egingo zukeen ziurrenik, esateko askoz gehiago dagoelako. Baina Euskal Herrian alor honetan dagoen ignorantzia nahi du baliatu Ibarzabal jaunak, eta hori bai dela «sesgo ideologiko» zehatz baten ondorioa.

OTANez, berriz, bakoitzak nahi duena pentsa dezakeela dio Eusko Jaurilaritzaren bozeramaleak, eta OTANen enbaxadore izatea ez dela delitu. Nahi duenak bere nahieran pentsatzeko duen eskubidean sinesten

Beste aholku bat: borroka «antiterroristan» polizia guztien arteko kolaborazioa areagotzea.

dugu Gatzaga Taldea osatzen dugu-
nok ere, eta horregatik uste dugu po-
pulari bere epaia eman dezan infor-
mazio zabala eman behar zaiola. Adi-
bidez, gure demokraziaren garante
omen den OTAN horretan Turkia ere
badagoela esan behar zaio, eta Euro-
pako barne arazoetako ministrariak
biltzen direnean, TREVI deituan,
Turkiako errejimena ere han dagoela
osberbatzaile gisa, eta informazio tru-
kean Turkiak ere hartzen duela parte.

Delituak aipatu ditu Ibarzabal jau-
nak. Legedi guztiek delitu bat zigortu
ohi dute: «estafa». Intsurjentzien
errepresioan polizia eta ejertzito guz-
tiekin lan egiten duten estrategak ira-
kaste unibertsitario sinpatiko batzuk
balira bezala aurkezteari nola deitu
behar diogu?

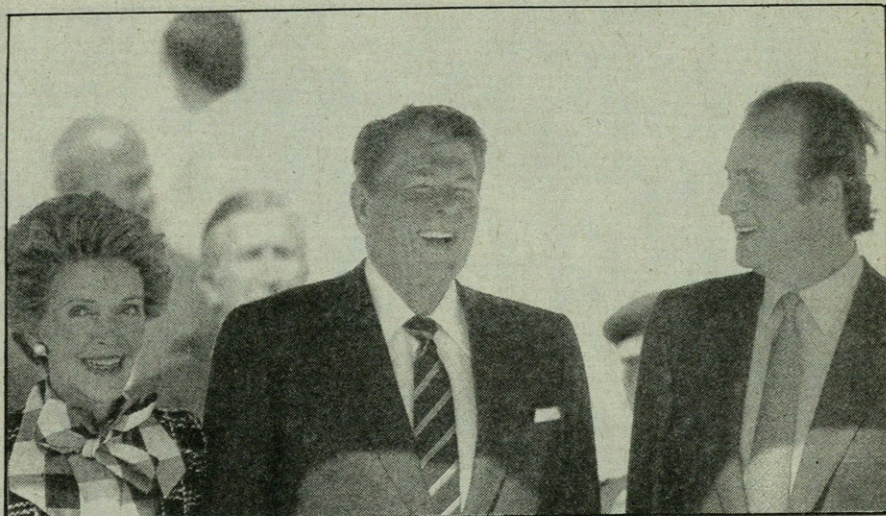
Ibarzabal jaunak irakurri al du ARGIA?

Informeak balorapenik ez zuen egi-
ten, nahiz eta horretarako bideak es-
kueran eduki. Esperto hauetako hiru
Xabier Arzalluzek duela bi urte pro-
posatuak izateak sujeritzen dituenak
kommentatu genitzazkeen, adibidez,
edo PNVk European dituen konpro-
mezuak, eta beste hainbat puntu, eus-
kaldun eta abertzaleon politikagint-
zan zinez inportanteak izan daitez-
keenak, baina gure dossierra deskri-
bapenean geratzen zen, eta Eugenio
Ibarzabalek izan badu 8 orriak ira-
kurtzeko denbora edo gogorik, leitu-
ko zuen azken orrialdean Leauté frantse-
saren informaziorik ezin genuela une
hartan aportatu, eta bestalde esperto
horietaz debate bat zabaldu behar ze-
la.

Ziurrenik, ordea, ARGIAko orriak
ez ditu ongi irakurri. Eta horregatik
enpeinatuko zen hainbeste ea lauak
edo hiru edo bi ISCKoak ziren argitu
nahian, edo CIArekin zeuden loturak
gezurtatu nahian. Baina gure infor-
mean horretaz beste gauza askoren
arteaz idazten genuen. Egunkari eta
agentziek ulertu eta tituluetan ipini
dituztenekin obsesionatu bada, ez da
gure arazoa, ezta ARGIAkoena ere:
guk «Bost esperto ez dira bost esperto
(bakarrik)» titulatzen genuen dosierrari
azalean «OTANek bost esperto alo-
katu dizkio PNVri» ipini diote, eta guri
oso titulu egokia iruditzen zaigu.

Espertoek gerra zikinarekin ez omen dute zerikusirik

Gure dossierraren lehendabiziko
zatian European antiterrorismoak eta

Estatu Batuek eskua zuzenki sartzen dute Europako kontraintsurjentzian.

kontraintsurjentziak ezagutu duten
prozesu eta bilakaera aztertzen ge-
niten, lau orri luzetan, eta horietan es-
plikatzeko zen Europa mailako antite-
rrorismoaren zenbait ardatz: ejertzi-
toaren gero eta protagonismo zabala-
goa, polizia eta zerbitzu sekretuen ar-
teko gero eta lotura tinkoagoa, OTA-
Nek alor horretan ere hartzen zuen
protagonismoa, Estatu Batuek insur-
jenti kasuetarako gordetzen duen
erreserba (jadanik Alemanian bere
kontura antolatzen dituzte yankiek ope-
razio «antiterrorista» deituak), borro-
ka armatu politikoen kriminalizazioa,
eta abar.

Puntu guzti horiek euskaldunokin
gero eta lotuagoak daude, eta Eugenio
Ibarzabalen alderdiak ere arbuia-
tu zituen hiru estradizioek deskribatu du-
gun eskeman zein leku betetzen duten
esplikatzeko genuen informean. Eta
agian zenbaiti, esanak esan, minik
handiena egin diena: Alemania eta
batez ere Irlandako kasuetan eskema
hori nola aplikatu den aipatzen zen.

Espertoek eta OTANek «gerra ziki-
na» deitu den horrekin harremanik
dutenaren frogarik ez omen genuela
ematen dio Ibarzabal jaunak. Bitar-
tean, European soziologo askok hori
eztabaidatuzintzat daukate, eta guk
informean Roger Faligot bretoaia ai-
patzen genuen, «Le Monde Diploma-
tique» hilabetekari ospetsuan kolabo-
ratzaile dena, eta liburu ugariaren egile,
«Le Monde des recherches» azdizka-
riaren zuzendari izateaz gain, Faligo-
tek argi eta garbi esplikatu du soziolo-
go eta unibertsitariak kontraintsur-
jentziaren munduan duten zeregina,
eta epe luzerako operazioetan betet-
zen duten papera. Ibarzabalek laster

izanen du Roger Faligoten liburu in-
portantearen erresumen bat euska-
raz irakurtzeko aukera.

Gatzaga Taldearen «sesgo ideologico»a eta Eugenio Ibarzabalena

Baina sesgo ideologikoa ez da gu-
rea, Eugenio Ibarzabalena baino, eta
agian horrek galeraziko dio gure in-
formeari bezala kontraintsurjentzia
European planteiatzen den moduari
gauza kezkarriak ikusi ahal izatea.
Hala ere, eta orain bai sartzen gara
balorazioetan, horretara bultzatzen
gaituztenez gero, ideologi arazoak
haina dira interesen eraginak Ibarza-
bal jauna eta bera aurretik botatzen
dutenak Alemanian nahiz Irlandan
egin diren astakerien aurrean begiak
istera daramatzatenak.

European aspaldi aztertua da, adibi-
dez, Irlandan ulsterizazio prozesuare-
kin ingelesek antolatzen zutena, nola
desbideratu, luzatu eta kontrolatu na-
hi izan zuten Irlandako abertzaleen
gerra. «Abertzaleak» diogu, eta hori
da gure «sesgo ideologico»a, Ibarzabal
jauna. Irlandan gertatu direnak bi
ikuspegitatik begiratu baitaitezke: 1)
Ingelesek ongi burutzen utzi ez duten
nazio eraikuntza batek gerra ekarri du
Ipar Irlandan, eta oso ondo aztertutak
dauden mila arrazoiengatik ingelesek
Irlandakoa konpondu baino gerra bi-
deratu nahiago izan dute. Edo, 2) Bri-
tainia Handian, edo Erresuma Ba-
tuan, subertsio egoera bat dago, urru-
titik sobietarrek gidatua eta OTANek
biltzen duen Europa askea desestabi-
lizatzeko erabiltzen duena, eta kosta
ahala kosta horri frenua jarri behar
zaio.

Janke IRAren kontrako borrokan espezialista dela aitortu du... «Tiempo» astekariko zuzendariak.

Demokrazia izatea da, Ibarzabal jauna, gure bigarren «sesgo ideológico»a. Demokrata batek nola ulertu behar ditu Alemaniako espetxeetako «suizidioak», nola ulertu behar du Malasian, Txipren, nahiz beste hogeitamar gerra kolonialetan aritutako militarrek izatea Irlandako borroka antisubertsiboaren estrategia antolatzen dutenak, inplikazio politikoak bost axolarik sistema arriskuan jartzen omen duten talde guztiak kriminalizatu eta eliminatzea teorizatzen dutenak?

Eztabaidatzeko geratzen dira politika mailako ondorio guztiak. Guk geureak baditugu, baina hobe beste batzuek eztabaidan sartzen badira, aukera eta estrategia politiko zehatzetatik. Ondorio bat, ordea, ez dugu azpimarratu gabe utzi nahi: Euskal Herrian bizi dugun biolentzia beren protagonista direnen arteko negoziaketaz konpondu behar denik erabat ukatzen duen Eugenio Ibarzabalek, bere kon-

fidantza osoa eman eta azpimarratzen diola Francoren mireste den eta eskuindar sonatuekin bezala estrategia fazistekin lan egiten duen Peter Jankei. Irlandako egoera bezala Euskal Herrikoa ere ikusteko bi ikuspegi posible badaude, Eugenio Ibarzabal

batekin lerratzen da azken muturre-raino. Berak esplikatu beharko digu ea abertzaletasuna eta Euskal nazio bat eraikitzeko asmoa guzti horrekin nola uztartzen diren.

Gatzaga Taldea

Erredazioaren oharra

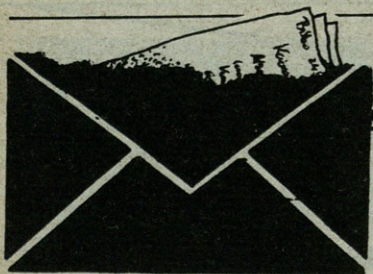
ARGIA ez da sartzen bere orrietan eta sinaturik argitaratzen dituen artikuluen mamia epaitzera. Baina azken zenbakian «Bost esperto ez dira bost esperto (bakarrik)» titulua zeraman dossierrak erakarri duen zenbait komentarioren desgokitasuna azpimarratu beharra dauka erredazio honek, batez ere Gatzaga Taldearen anonimotasunaz egin den aipamena. Talde horretan aspalditik ARGIA-n kolabo-

ratzen duen jendea dagoela argitu beharra daukagu, eta prestatu duten informea argitaratzeko haina konfidantza talde horretako partaideengan badugula. Gatzaga Taldekoei dagokie beren artikuluan idatzitakoak defenditzea, baina astekari honek azpimarratu beharra dauka herritar batzuek talde bat osatu eta izen kolektibo baten pean beren produzioa aurkezteko duten eskubidea.

ARGIA EGUNA 85 ABENDUAREN 1-EAN

ARGIA astekari honen eta euskal prentsaren produzioa
euskaldun guztiei ezagutarazteko
eta bide batez gure oinarri diren harpidedun berriak egiteko
aurten ere ARGIA eguna egingen dugu.
Abenduaren lehendabiziko igandea hautatu dugu horretarako.
Jadanik urtekariari azken ikutuak ematen ari gara,
ARGIA EGUNerako mahai guztietan egon dadin,
eta esan dezakegu joan den urtekoa baino are
interesgarriago eta dotoreagoa ari zaigula ateratzen.
Euskal prentsa sendoago baten bidean
zuk ere zure laguntza eskaini nahi baduzu
har ezazu parte herri guztietan antolatuko diren
mahaien prestakuntzan.
Eta zure herrian joan den urtean ezer antolatu ez bazen
ea mahai bat jartzera animatzen zareten.
Afaria bat ere antolatu nahiko genuke bezperan
joan den urteko antzera, baina non izango den
ziurrago hurrengo zenbakian adieraziko dizuegu

Guztion artean sendotzen dugu euskal prentsa

irakurleak
mintzo

Zuzendari jauna:

Batek burututako lanen bat nunbait argitaratu dutela jakinaraztea, pozgarri bear lukela dirudi —eta, neretzat, ala izan da beti— baiña oraingoan alderantziz gertatu; erabat naigabeturik utzi. Ez bait da gutxiagotarako, alabearra dala medio, nere eskuetara iritxi dan Iraillaren 15'eko «ARGIA» aldizkarian egin didazuen jokabidea.

Nik eta gañontzekoak ere, bai noski, egiten ditugun lanak, jendeak jakin eta, gogozko dituenak irakur ditzan izaten dira, ortan ez dago zalantzarik. Baiña, egileari dagokio, nere ustez, nai duen lekuan argitaratzeko eskubidea. Eta nik dakidanez, «TXAKURRA MINTZO» izeneko bertsoak, ez ziran «ARGIA» aldizkarian

argitaratzeko asmotan bidaliak, zuek igaz eratutako «ARGIA» BERTSO LEIAKETARA bidaliak baizik. Ez al da ala? Bearbada, nik ez dakidan izkutuko baldintzaz baliatuko ziñaten. Ala ba'da, ongi edo gaizki, onartzea dagokit eta tira...

Baiña egin didazuena egiteko ez dago eskubiderik. Nor zerate zuek besteren idazkera aldatzeko? Bidaltzerako bane-kien nere idazteko modua ez zala zuen gogozkoa. Eta zuek ere pentsatu bear zenuen zuena ez zaidala neri atsegin, baiña nik badakit errespetatzen. Zuek ez.

Urrengoan, ordea, «orrazte» lanetan asten zeratenean, obekiago egin gauzak, mesedez. Bestela, bietako bat pentsatzeko bidea ematen didazue: ez dakizuela nundik zabiltzaten edo, inozotzat artu nai izan

nauzutela. Zergatik ez dituzue jarri H danak? Nabarmenegi geldi ez dadin? A ze nolako «chapuza» egin duzutena! Esango dizuet zenbat utzi dituzuen: gaizki kontatu ez badituz, OGEITASEI. Lastima! Oso apañ geldi zitekean-eta.

Badakit nereak baiño askoz obeak eta aukeran jasotzen dituzuela, baiña berriz bidaltzeko gogoak kendu dizkidazue. Eta neri oso mesede kaxkarra egin ba'didazue ere, orrelako ekintzekin, ez dut uste zuek ere asko irabaziko duzuénik. Are gutxiago EUSKERA'K.

Joxe AIERBE

1.200 lanpostu berri erdaldun

Urriaren erdialde honetako berria dugu, Eusko Jaurlaritzak Merkatal Ganbarekin sinatu berri duen hitzarmena. Beronen arabera, 1985. urtean, jadanik sortu dituztenen eta hemendik urtearen amaierara sortuko dituztenen artean, 1.200 lanpostu berri sortu behar dituzte.

Ni ez naiz gai, Eusko Jaurlaritzak dituen bitartekoekin, 1.200 ala 12.000 sortu behar lituzkeen esateko, ez naiz horretan ari eta, beraz, ez naiz horretan sartuko. 1.200 sortzea bera ere, zerbait bederen badela dirudi, herri honetan diruaren eta botere handien interesak besterik defendatu ez dituztenak, lehen daudenak ere desegiten ari diren garaiotan.

Baina pentsatzen dut, zoritxarrez, inork ere ez zuela planteiatuko lanpostu euskaldunik sortzea eta hortxe dago hain zuzen ere etorkizunaren gakoak!

Joan zen mende-amaieran erdaraz eskolatzearen kezka biraka hasi ondoren, mende honen lehen herenean mamitu ziren lehen ikastolak, baina artean oinez ikasi baino lehen, hilobiratuak izan ziren 1936an. Gero ordea, eredu haren atzetik berriro ere hasi eta 60ko hamarkadan berriro ere erne egin ziren, negua lurpean iragan ondoren udaberrian ernetzen den haziaren antzera eta giroa guztiz aurkakoa izan arren, Euskal Herriko historian inoiz ez bezala sendotu zen Eskola Euskaraz izan behar zuenaren ideia eta gaur da eguna, bere arazo eta komeria guztiekin ere, Euskal Herriko zazpi herrialdeetara hedatuta aurkitzen dena, guztiok ezagutzen ditugun emaitza, ospakizun, giro, arazo eta gainerako guztiekin. Hogeitabost urte besterik ez dira igaro ekinaldi honetan, baina ez dut pentsatu ere egin nahi, ekintza

horren birsorrera Autonomia Politikoak lortu arte atzeratu izan balitz, zer gertatuko zatekeen.

Ba, Industria, Merkataritza, Arrantza eta Nekazaritza nahiz Zerbitzuekin ere, horrelako zerbait egin beharra dago eta ez dago garai hobeagoetarako uzterik. Krisi ekonomikoaren erdi-erdian gaude, baina frankismoaren erdi-erdian Ikastolak hezurmamitu ziren bezalaxe, gaur ere hemen Lantegi eta Lanpostu euskaldunak, «D Eredukoak» sortzen hasi beharrean gaude eta Eusko Jaurlaritzak obligazioa du nire ustez, 1.200 lanpostu sortzeko hitzarmena egiterakoan. X lanpostu euskaldun sortzeko. Gainera X hori, hasieran oso txikia izan daiteke, baina urtez-urte hazten joan beharko luke, bestela itxi ditzakegu euskaraz irakasten ari diren Lizeo, Institutu, Lanbide-Heziketako Ikastetxe eta Uni-

bertsitateko adar euskaldunak ere. Esprika nadin.

Edozein alorretako Enpresak euskalduntzeko ere, derrigorrezkoa zaigu «D Ereduko enpresak» sortzea edo bestela esanik, ongi prestatutako euskaldunez osatu eta euskara hutsez funtzionatuko duten Enpresak alegia. Hau ezinbestekoa dugu Euskarak bizirik iraungo badu. Oroitu bestela, duela ehun eta berrogeita-mar urtera arte edo... Euskal Herrian euskaraz lan egiten zela edozein alorretan, nahiz eta zoritxarrez goi-mailan erdaraz ihardun. Orain aldiz, langilegoa erdarara bortxatu denean, tortila hau iraultzeko garaia heldua da. Zuzendari, Gerente, Injineru, Abokatu, Ekonomilari, Mediku, Tarteko Buruzagi eta langile soil, guztiak euskaraz funtzionatuko dutenak, nola hitzez hala idatziz. Kanpora begira, bi, hiru edo behar adina hizkuntza erabil daitezke, baina barnean eta eguneroko 8 orduetan egin beharreko hitzeko eta idatzizko harreman guztietan, Euskara bakar-bakarrik erabiltzea derrigorrezkoa da euskaldunok bizitza normala egiten hasiko bagara.

Norbaiti ametsa iduri lekiok, baina

sistema bakarra da herri hau benetan euskalduna izatera iristeko. Gainera, jadanik badago aproba egiteko hainbat euskaldun prestatuta. Kontua da, hor zehar barreiatuta eta erdal itsasoan murgil erazita daudela denak mila lan desberdinetan, eta horien indarrak bildu egin behar liratekeela, zeren eta euskaldun prestatu gehiegi aurkitzen bait da gaurregun goizeko 8etan lantegiko atean euskara txamarra bezalaxe uztera behartua. Jende horren euskal energia eta askotan zientzi energia ere, galtzen ari gara eta alfer-alferrik galdu ere erdararen eta gupidagabeko ugazaba anitzen eskuetan. Lan horiek, hemengo erdaldunek ere berdin-berdin egin ditzakete.

Beraz, Eusko Jaurlaritzak X hori aztertu beharra dauka eta aldi berean, baita Merkatal Ganbarek ere. Zer esanik ez guztion diruak administratzen dituzten Aurrezki-Kutxa, Banku, Lankide-Aurrezki eta bertan sortuak diren Kooperatibek nahiz Euskal Herrian jarraitzea pentsatzen duten Sozietate Anonimo eta Mugatuek ere.

Bestealde, ez dago alorrik behar honetatik salbatzen denik. Oso euskaldunak

izan diren sektoreak ere, Enpresa-moduko antolamendua egitean, beti erdaraz egin dute eta horrek galdu gaitu, prezesu honetan azkeneko sartuak Nekazariak eta Arrantzaleak direlarik.

Ordua da, beraz, erremedioa aplikatzen hasteko. Euskara hutsez funtzionatzeak ez du produkturik garestitzen, baldin eta horretarako prestatutako jendea lan horretan sartzen bada. Gehiegi ez diren arren, gaur badaude Euskal Herrian 25, 50 edo 100 laguneko Enpresa euskaraz funtzionatzen jartzeko prestatuta dauden pertsonak, baldin eta Altzairutegi Handiei eskaini zaizkien milioietatik apur batzu eskaintzen bazaizkie. Benetan aproba egin nahi bada, ekin eta laster ikusiko da bere bidegarritasuna. Azken finean, diru publikoaren herena bederen euskaldun hiztunoiz zor zaigu zuzen-zuzenean Komunitate Autonomoan eta gaurdaino nik dakidala, xentimorik ere ez da inbertitu euskaldunok euskaraz egunero lan egin dezagun. Garaia da zor zaiguna itzultzen hasteko!

MURUMENDI

ZINKUNEGI OPTIKA

Optikari-Optometrista

Ukipen lenteak

hernani,4

donostia

t.42 06 24

Nafarroako herriska batean aurkitzen naiz hamalau eguneko barau bat egiten. Hamargarren eguneko bazkalondoan —neretzat bazkalordurik ez egon arren— ohean etzatea erabaki dut urdailak ez nauelako pakean uzten: hor dabil beti zirikan, zuloren bat edo badudala etengabe gogoraraziz. Eta manta azpian goxo-goxo nengoela, bizitzen ari naizen esperientzia honi buruz zenbait lerro idaztea erabaki dut. Ideia probetxagarriren bat topatzen baduzue bertan, bapo, bestalde, hor konpon.

Higienismoa da barauaren defendatzailearik sutuena. Alternatiba honi buruz zerbait irakurria izango duzue jadanik Punto y Horan Eneko Landabururen eskutik. Higienismoa, daki-kezuenez-ez, seguraski ez duzue jakingo- gure osasuna autogestionatzen laguntzen duen bide bat da.

Honek zera esan nahi du, garbi eta egoki elikatuz eta bizimodua behar bezala aldatuz, gure eritasunak, gehienak bederen, kontrola ditzakegula, medikuarengana edota hospital eta kliniketara joan gabe. Eta nahiz eta ez bizimodu garbiegia egin, gaixotzen garenean egoera berri horri inoren la-

guntzarik gabe aurre egiteko ahalbi-deak ematen dizkigu higienismoak. Gorputzak sendatzeko behar duen guztia atsedean hartzea da.

Eta horrek zer esan nahi du? Ba, asko lo egitea, ez lanik egitea eta gutxi edo ezer ez jatea. Sukarrak hartuta eta ondoezik aurkitzen garen egun horietan gainera, gorputzak ez du besterik eskatzen eta hori guztiok dakigu ongi.

Gorputza da jakintsurik handiena

Higienismoak egiten duen eritasunaren interpretazioa hauxe da: gaizki elikatzeaz gain, gutxiegi egiten dugu

Barauaren eta osasunaren gestioa

lo, lan gehiegi eta maiz gogo txarrez, kezkaz, buruhaustez eta beldurrez itota bizi gara. Azkenean gorputza nekatu egiten da, ezin du gehiago, martxa horretan jarraitzeko indarrak ahitu egiten zaizkio eta abisuak ematen hasten zaigu. Abisu horiek eritasun akutuoak edo higienisten arabera krisialdiak deiturikoak izaten dira, hots, kolikoak, ultzerak, faringitisak, hepatitisak, bronkitisak, etab.

Eritasun hauen bidez gorputza urtetan pilaturiko toxina eta zikinkeriak kanporatzen saiatzen da. Higienistek, beraz, ez dute eritasuna gauza txartzat hartzen, gorputzak berezkoa duen sendatzeko ahalmena dela uste bait dute. Gorputza da jakintsurik handiena, gu eta medikuak baino jakintsuagoa eta horretarako aukera ematen badiogu, haren eskuetan jartzen badugu geure burua, sendabidean jartzen gaitu berehala.

Baraua da gorputzari eman diezaiokegun atsedeenik handiena eta sendatzeko aukerarik ederrena. Egun horietan bere betiko eginkizunak —liseriketa, irazketa, lan muskularra...— utzi eta garbiketa lanari ekiten dio, barruan metatua dugun zerrikeria kanporatzeari: alegia, momentu horretan duen indarra eta energia barrurantz iraultzen du.

Esaten ari natzaizuen hau ez dut inolako liburutun ikasi, ene gorputzean zuzenean ari bait naiz hori bizitzen. Barau hau egitea erabaki nuen urtetan sofritu ditudan desoreka fisiko

batzuk sendatzeko asmotan. Desoreka horiek jende askok dituenaren berdinak dira baina ez horregatik eraman-garriak: gastritis bat, gorputzadar hotzak, izerdijariaketa eskasa, orkatilean esgintzea... arruntak badira ere zaintzen ez badira denborarekin grabagotzen dira. Beno, ez dizuet hemen ene eritasunen berri eman nahi, barauarena baizik.

Bigarren eta hirugarren egunak okerrenenak

Barau batean bigarren eta hirugarren eguna izaten dira okerrenak: gosea senti daiteke, ahuleziak harrapatzen zaitu, jaikitzerakoan zorabioak ikusmena bezten dizu... Zenbait gorakoak botatzen edo bota nahiean hasten dira —neri, zorionez, ez zait halakorik gertatu— eta bilisa botatzen dute ahotik edo gorotzekin batera. Hori gibela desintoxikatzen ari denaren seinalea izaten da.

Hurrengo sintomak batera edo banaka hasten dira agertzen: mihia eta hortzoiak zuritzen hasten dira, gernua iluntzen joaten da, hatsak azetona usaina hartzen du, pisua galtzen da, pultsua behera doa, izerdi usaintsua jariatzen da... Alde eta zoko guztietatik hasten da gorputza toxinak botatzen eta prozesu honek egun asko irauten du —argalak direnetan, noski, gutxiago zeren eta erreserbak lehenago amaitzen bait zaizkie—.

Ene baraua nolakoa izan den konstatuko dizuet pixkat orain. Aurreneko egunetan ohean etzanda egon eta lo

besterik ez nuen egiten. Hortik aurrera, ahula nengoela oraindik, herrian paseatzen hasi nintzen, bata eta bestearekin berriketan, han eta hemen zertxobait lagunduz, imore onez eta janaria batere faltan bota gabe.

Paradojikoak irudituko zaizue baina lerro hauek idazten ari naizen tenorean sukaldari laguntzaile bezala nabilt: beti janari artean, jaten ari direnak begiratzuz, hemengo barazki naturalen kolore eta usainekin gozatuz, eta nik ezer sartu ezinik ahoan! Baina ez da horregatik sofritzen, gosea aspaldi joana bait da eta egoera berri honek barruan sortzen duen pozak eta pakeak horretarako hainako kemena ematen bait du. Benetan esaten dizuet, nik barau bat egin badezaket edozeinek egin dezake, ez bait naiz ez masokista ezta borondate handiko pertsona.

Baraua hausteko unea, zoragarria

Egunak joan egunak etorri, gero eta gehiago indartzen joan naiz eta egun batean hemendik hiru ordu laurdenera dagoen errekarra jaitsi nintzen eguna pasatzera. A zer komeriak gero maldan gora itzulbidea egiteko! Beste egun batean dantzan edo erdidantzan ibili nintzen gaueko ordubiak arte. Ikusten duzue nez gorputza uste dugu-na baino askoz kementsuagoa eta ahaltsuagoa da. Guk horren truke gutxiensten dugu eta trapu zikin baten gisan erabiltzen dugu. Bada ordua tratu hobe bat ematen hasteko eta be-

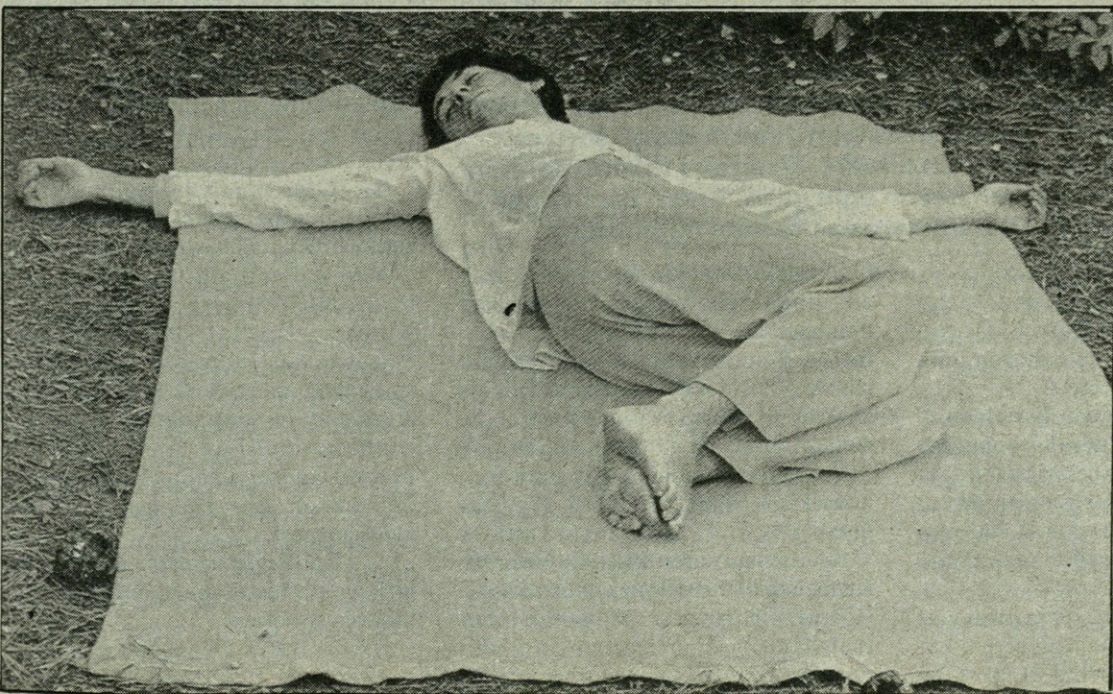
har bezala maitatzen hasteko.

Fisikoki bizkor egoteaz gain adimena zorroztu egiten da: irakurtzeko, idazteko, edozertara adi egoteko gaitasun berezia hartzen du. Zerbaitetan ari zarenean ongi kontzentraturik egiten duzu, ez dizu buruak erraz alde egiten.

Baraua hausten den unea zoragarria izaten da. batetik, jateko gogo handia edukitzen delako, eta bestetik zentzumenak ikaragarri bilakatu direlako eta lehen ia zaporerik aurkitzen ez genion jakiarekin orain sekulan ez bezala gozatuko dugulako. Baina kontuz hor! Ezein da barau bat platerkada eder bat janez hautsi, atsedena luze baten ondoren urdailari ohitzeko, egoera berriari egokitzeak aukera eman behar zaio. Horregatik fruta amini batekin hasi behar da eta eguneka dosia gehituz joan, jaki sukaldatuekin hasi arte.

Hau da barauaren etaparik gogorrena, begiak urdailak baino jale handiagoak direlako. Baraua hautsiko dudun egunetik gero eta gertuago nagoela badut hemen barruan halako beldur bat, irteerako hamabost egunak behar bezala egingo ote ditudanaren zalantzarekin. Dena dela, artikulua hau irakurtzen duzue nerako guzti hau ahaztuta ez baina atzean utzita izango dut eta bizi-erritmo berri batean leporaino sartuta ibilikoa naiz.

Ez dut amaitu nahi gauza bat errepikatu gabe: zenbat eta atsedena gehiago emanez gorputzari hare eta gehiago eskertuko digula osasuna itzuliz.

**Maider
ETXAIDE**

Juan Carlos Duñabeitia, Xalbador Martinez
eta Jose Manuel Otxoa

Lizarrako gaiteroak, doinu zaharrei hautsak astintzen

Edozein gaiterori dagokion heinean, Lizarrako gaiteroak ere dantza taldeek dauzkaten beharizanetaz arduratzen dira. Duela urte askotatik gaitero izateak eskatzen duen arabera, sortzen zaizkien eginkizunak betetzen dituzte, Lizarrako udaletxearekin izenpetu duten kontratoari muzin egin gabe. Beren zerbitzuak eskatzen diren toki guztietara heltzea daukate helburutzat.

Guzti hau zeazteko eta sakontzeko asmoz, Xalbador Martinez, taldeko arimarekin mintzatu gara Lizarran, gaiteroen harrobia eta gaitaren ama den herri zoragarri honetan.

ARGIA.— Lizarra edo Estellakoak diren gaiteroak eskuetako behatzez zenbatu ezin daitezkeelarik, zer dela eta zuok hirurok zeureganatu duzue ororena eta inorena ez den «Lizarrako Gaiteroak»-en ohorezko izendapen hori?

Xalbador Martinez.— Lizarran gaitero asko dagoela egia izan arren, kaleratu berri dugun diska «Lizarrako

Gaiteroak» izenekin dihoa zeren, izan ere, inestigazio arlo honetan geu izan bait gara aurrera jo dugun bakarrenetarikoa edo bakarrak zehatzagoak izateko. Beste alde batetik, «Principe de Viana» delako erakundean halako izenez ezagutzen gaituzte eta zergatik ez esan, iadanik ospetsuak gara izen horrekin Euskal Herriko punta guztietan.

A.— Zenbat zarete eta noiz bururatu zitzaizuen talde bat sortzearen ideia?

X.M.— Hiru gara. Bi, gaitak izkurtuan daukan soinu ederra bezain liluragarria ateratzen ahalegintzen gara;

hirugarrena atabalarekin bat izatea erdietsi nahiean dabilenarik. Hasi ginen orain dela lau urtetik gaurdaino etengabe ekin diogu jotzeari.

A.— Gipuzkoan dultzaina, Nafarroan gaita. Ba al daukate elkarrekiko zerikusirik bata bestearekin?

X.M.— Beno, dultzaina eta gaita tresna musikal berbera dugu. Nola-baiteko ezberdintasuna egitearren, esan genezake dultzaineroa dela Lizarrako gaiteroa ez dena. Hala eta guztiz ere, mende honen hasierako Lizarrako zenbait gaiteroen lanetan «gaitero-dultzainero» sinadura aurkitu izan dugu. Baina, hori bai, «gaitero» hitza aldez aurretik.

A.— Gaita noiz azaltzen da lehendabiziko aldiz historian eta non koka daiokeen sorlekua?

X.M.— Buff!! Duela gutxi, Francisco Beruete, Estellako udaletxe

idazkari nagusi ohia, koreografo eta dantza inbentoreak baieztatu duen arabera aintzinako Grezian gaitaren ahizpa bizkiari «autos» izena eman zioten. «Gwendal» izeneko taldea ere baliatu izan da tresna honetaz jotzeko orduan. Beste batzuk, berriz, Zamoran dagoen «karamilo» tresna musikaren alaba dela diote.

A.— Eta zuen iritzia, lau urteko inestigazio lanak burutu ondoren zein da?

X.M.— Ezin gaitezte ausartu besteek esandakoa horrela ez denik esatera. Hala ere, gure susmoek, eta oinarri sendoak ere baditugu horretarako, «sunpriñu» delako euskal tresna musikal autoktonoaren perfektzioa dela alde batetik eta ezagutzen den «oboe»-rik rustikoena dela bestetik baieztatzea garamatzate. Gaurko oboea, perfektzionaturik aurkitzen den gaita besterik ez da.

A.— Elkarrir ulertu diezaiozun, gaitari basa-oboea dei geniezaioke, ezta?

X.M.— Ezta pentsatu ere! Hemen ez dago ezer basatia denik. Gaita euskal kulturaren txoko bat duen tresna musikal bat da, oboearen prekursora, hain zuzen ere.

A.— Aurkitu al duzue nor izan zen Lizarran lehen aldiz gaita jo zuen elementua?

X.M.— Lehen gaiteroa Julian Romano Ugarte izan zen, 1831. urtean.

A.— Nola hedatu dira gaiteroak erdutik hona?

X.M.— Familiaz familia transferitu izan den altxorra edo ondasun baten aurrean aurkitzen gara: Romano familia, Elizaga familia, Montero familia...

A.— Jakin dugunez, Xalba, zure familian sekula ez da gaita jo. Orduan, nola erdietsi duzu tresna hau hain goxoki eta magistralki jotzea?

X.M.— Zoritxarrez, lehen aipatutako familia horien ondorengoek uste dute gaitaren sekretuak haiei dagozkiela. Ia ia, fanatismoaren antzeko egoera batean erori dira. Gezurra badirudi ere, hiltzeaz dagoen tresna honi ez diote mesede haundirik egiten horrela jokatzuz. Familiako ez denari ez diote gaita jotzen irakasten. Nik nola lortu dudana? Esango dizuet.

Musikarekiko agertu nuen zaletasuna txisturen bidez izan zen. Egun batean, Iruñean nengoela, gaita merke horietako bat erostea bururatu zitzaidan. Nola arraio jo nezakeen tresna hori zenbait aste alperrik iragan ondoren gaitero batengana jo nuen irak-

kats ziezadan asmoz. Familiako arazoak familiakoei zegozkiela eta ez beste inori ihardetsi zidan. Erdi etsita nengoelarik, tabernetan noizean behin aditzen diren elkarrizketa konstruktibo horietariko bati esker, hara non enteratu nintzen Iruñeatik etorritako Jabier Lakunzak eta Jose Luis Frailek aspaldian sortutako eta zegoneko sakabanatutako eskolatutako zenbait gaitero prest egongo zela niri irakasteko.

Horrela hasi nintzen. Aldizka Iruñera abiatzen nintzen ahalik eta ongien jotzen ikasteko. Eskerrak Lakunzak eta Frailek ereindako haziak bizirik zirautela zeren eta horrela izan ez balitz inork ez genukeen ikasiko familia horiengandik.

A.— Ulertezina, ez al da hala?

X.M.— Ez pentsa! Pentsatzeko era hau epaitu baino lehenago haiek zer dioten entzun behar da. Haien zat gaita izan da orain gutxi arte beren modus vivendi. Asike, nola arraio irakats ziezaioketen harrotz bati? Zuek edonori kontatzen al dizkiozue zuen sekretuak? Bada, haiek ere ez. Nik ulertzen diet «si les enseñamos nos van a quitar el pan del morral» diotenean.

A.— Honek esan nahi du aktuazio edo agerraldi bakoitzeko hainbeste kobratzen zutela?

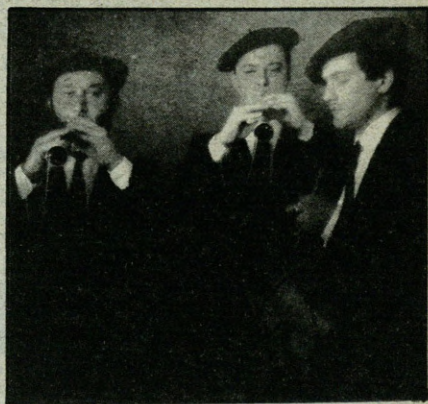
X.M.— Jakina! Oso ondo ordaintzen zieten, ze, ideia pixkat egin dezazuen, jakin ezazue hiru gaiterori hogeitabi lagunak osatutako banda bati baino gehiago ematen zutela.

A.— Gaurko musika zaletasuna denontzako ezagunak zaizkigun mogida desberdinetatik murgiltzen dela kontutan hartzen badugu, zuei eskainitako sosalak ogiaren azken apurra izango direla pentsatzekoa da.

A.— Nahiko genukeen bezala ordainduta ez bagara ere, ezin esan dezakegu gutxi kobratzen dugunik. Den den, lana eta dirua ez daude oso parekatutik.

A.— Nola animatu zarete diska bat egitera?

X.M.— Diska produktorearengandik jaso genuen ideia. Donostiako Alde Zaharrean poteatzen ari nintzela, IZ diska-etxeko Fernando Unsain aurkeztu zidaten. Gure hasierako asmoa Julian Romanoren lanetan oinarritutako diska bat ekoiztea bazen ere, arrazoi komertzialak zirela medio eta Euskal Herriko kristo guztiari irekia izan behar zueneko aitzakiaz, beste autoreen lanak interpretatzera jo genuen.

A.— Kontaiezaguzu, gaingiroki bada ere, diska honen atzetik dagoen lanari buruzko zenbait xehetasun.

X.M.— Lizarrako Udaletxean hasi ginen lan egiten. Nire lankidea den Juan Carlos Duñabeitiari zegokion artxiboan zeuden partiturak aurkitzea eta banan bana sailkatzea. Han zegoen hauts haundiagatik ez dakit nola ez dituen birrikak galdu. Orain aprobetxatu nahi dut Udaletxeko guztiei eskaini dizkiguten erreztasun oroengatik geure esker onak igortzeko. Lan eskerga honen bidez, diskaren heren bat bete genuen, beste bi herenak handik eta hemendik sakabanaturik aurkitzen ziren paperekin burutu genituen. Bi urte eman genuen beharrezkotzat jotzen genuen material biltzeko.

A.— Zer nolako harrera egin zaio diskari?

X.M.— Alde horretatik pozez zoratuta gaude. Eta baita ere IZ-k gurekiko agertu duen begiruneagatik. Ez naiz publizitaterik egiten ari. Ekonomikoki oso ondo portatu da gurekin eta kalitatea eta soinuari dagokienez diska ezin hobe ekoiztu du. Teknikoki diska etxe horrek egin duen diskarik hobereenetarikoa duzue.

A.— Aipatutako diskaz aparte, zer egiten dute «Lizarrako Gaitero»ek gaitarekiko zaletasuna gal ez dadin?

X.M.— Iruñeako «Pablo Sarasate» izeneko kontserbatorioak Lizarran dituen aretoetan aritzen gara gaitaren irakaskuntzan. «Principe de Viana» erakundeari artikuloak bidaltzen dizkiogu. Horretaz gain, nik, adibidez, atabak eta fitak edo gaitaren muturrak egiten ditut. Udaldian, Euskal Herriko leku guztietako jaiekin batera hasten da gure eromena. Herri askotatik, ez guri gustatuko litzaigukeen haina, hots egiten digute. Badaezpada, kontratuatarako dugun telefono zenbakia emango dizuet: 55-27-55.

UREDERRA

MUGIMENDU —HAMAR URT

Bizkaiko Emakumeen Asanblada.— Guk ez dugu tranpa horretan jausi nahi izan. Bartzelonan hiru egunetan zehar tratatu, planteatu eta eztabaidatu diren gaiak zerbait gehiagotarako ematen dutela uste bait dugu.

Ponentzietan denak ez dira bat etorri. Baina ikuspuntu desberdinak eta joakera kontrajarriak egon badira ere, oraingo tendentziak batasunaren alde jo behar duela argi dakusate. Hobe da baina, esan digutena irakur dezazuela.

ARGIA.— Komentatzen duzuenek, askorentzat konklusioa abortoaren affaire-an geratu da. Zer pentsatzen duzue honetaz?

B.E.A.— Gure ustez ondo egon da, mugimenduak legearen mugak azalera-zi behar dituelako; baina ihardunaldiak hori baino aberatsagoak izan dira, eta pena izan da komunikabideen jarrera. Abortoaren batzordeez gain, beste hamabost gehiago egon dira: Antimilitaristak, irakaskuntza-koak, gazteak, emakume langileak, zerbitzu domestikokoak, erlazio pertsonalak, lesbianak, mugimenduaren balantzea, estrategia (hamaika ponentziaz), eta abar luzea. Boterearekiko jarrera eztabaidatu da, emakumeek boterea hartu behar dugun ala ez, borroka metodoak estudiatu dira, eta beste mila gauza.

Hamarkada baten balantze modura

A.— Hamar urte hauek iragan ondoren, balantze modura mugimendu feministen gorakada baieztatu daiteke?

B.E.A.— Baietz uste dugu. Momentuan indartsu dago, eta lekuko, 4.000 emakume baino gehiago batu ahal izatea. Baina garrantzitsuenak ez da hori, baizik eta erreibindikazio puntuetatik, planteamendu orokorretara pasatu ahal izan dela, emakumea alor guztietan hartuz: lana, osasuna, erlazioak, etab.

A.— Leioan orain urtebete luze egon ziren ihardunaldietan, gehien eztabai-

datu zen gaia, ez zegokien helburuei, metodoei baino. Jarrera biolentoa (iraultzailea), edo pazifista hartu behar zen. Oraingo honetan ere gai berbera ikutu da?

B.E.A.— Bai, berririo azaldu da. Guk Bizkaitik bi ponentzia eraman genuen, hasteko, oraingo gizartearen diagnostika egiteko orduan bi ikuspuntu desberdin daudelako gure artean. Helburuei dagokienez, ados gaude nahi dugun gizarte hipotetiko eta utopikoaz: produkzio modu domestikoa eta kanpoko modua ezabatu behar dira, milaka pertsonaren errepresioa suposatzen bait dute, bai eta herri batzuen ere beste herrien eskutik.

Guzti hori nola egin behar den, beste kontua da. Batzuk ez-biolentoki egin behar dela proposatzen dugu, arrazoi hauegatik: gure ustez medioen eta helburuen arteko komunizadura bat egon behar du, eta historian zehar emakumeek sortu duten subkultura-

Bizkaiko Emakumeen Asanbladako diegunean, azaldu diguten lehen bi ginenentz izan da. Ez dute gaia p... Mindurik daude, urte askotako bor... bazterreko arazo batetan geratu bai... askorentzat. Gai periodistikoa kom

aldien ondorengoa

FEMINISTAK BORROKAN

MOVIMIENTO FEMINISTA
10 URTE BORROKAN
MOVIMIENTO FEMINISTA

1, 2, 3, Novembre '85

elkarriketa eskatu
abortoez mintzatuko
horretan zentratu nahi.
aren balantzea,
Anekdota hutsa
abideentzat.

Dena den, bai uste dugu soluzio imaginatiboak bilatu behar ditugula, gurekin guztiz adoz ez dauden emakume batzu gugana etor daitezen azken helburuak lortzeko. Eta biolentziaren erabilera gutxituz joan behar den arren, gaur egun nahitaezkoa deritzogu erabiltzeari.

A.— Polemika hau bakarrik Bizkaian planteatzen da, edo beste komunitateetan ere bai?

B.E.A.— Nik Bizkaian bakarrik esango nuke. Bartzelonako independente batzuk ere planteatzen dute ez-biolentzia baina ez argudio berberaz. Heurak gehiago batzen dira talde antimilitaristekin eta bakezaleekin, gure printzipioekin baino.

(Orain beste bat hasten zaigu mintzatzen). Nik ez nago guztiz ados. Beharbada gertatzen dena da hemen independenteen mugimendua atonduago dagoela, eta indar handiagoz; baina tendentzia hori egon, leku guztietan dago, nahiz eta apalago.

Gure kasuan, mugimendu feministaren hiru tendentziak daude, egunero kontaktuan, eta debatea aldatasun handiz ematen da, beste komunitateetan gertatzen ez dena. Galizian, esaterako, bakarrik alderdi erradikala dute, biolentziaren aldekoa, eta beste tendentziarik ez dagoenez, debatea ez da ia-ia planteatzen.

rrren baloreak errekupeatu behar ditugu, esaterako, boterean ez egotearena, agresibitate eskasa, etab. Honela ez ginateke pasatuko mundu maskulino batetan baztertuta egotetik, zeharo integratuta egotera, baina oinarria eztabaidatu gabe.

Biolentziaren erabilera polemikoa

A.— Guztiak berdin pentsatzen duzue?

B.E.A.— Ez, ezta gutxiago ere (*beste batek hartzen du orain hitza*); horrexegatik eraman genuen bi ponentzia gai honetaz. Gure jarrera biolentzia iraultzailea (eta kontrabiolentzia) erabiltzearen alde dago. Gure ustez, emakumeen errepresioaz amaitzeko, sistema kapitalistaz amaitzeko, eta estatuaren instituzio errepresioz amaitzeko, ezin da irtenbide pazifikoa aukeratu, bide biolentzia baino.

Feministen erakunde eta sakabanaketa

A.— Zeintzu izango lirateke mugimenduaren korrante nabariak?

B.E.A.— EMK, LKI eta independenteak.

A.— Baina hiru korrante horietatik aparte, ba daude ere beste erakunde feministak batzu, ezta?

B.E.A.— Bai. Asanbladan bertan EEko jendea dago, baina ez dago sigla hauen azpian batuta Asanbladaren barruan, solte dabilz. Gero, Asanbladatik aparte beste bi daude: AIZAN,

eta orain gutxi legalki sortu den Clara Campoamor taldea, PSOEko emakumeak batzen dituen.

A.— Dispersio honek arazoak planteatzen ditu?

B.E.A.— Askotan bai, ekintzak antolatzen direnean beti presente eduki behar dugu norekin goazen eta norekin ez, edo nori zuzenduta egingo ditugun ekintzak, zer emakume kolektibo mota konbokatzen dugun, eta abar. Guzti hori oinarritzat hartuta, ekintzak ezbatatzen ditugu.

A.— Bartzelonako ihardunaldi hauetan egon diren eztabaidak, Bizkaiko taldeari argia aportatu diote, edo zuek beste eztabaida erritmoa daramazue hemen gai honetaz?

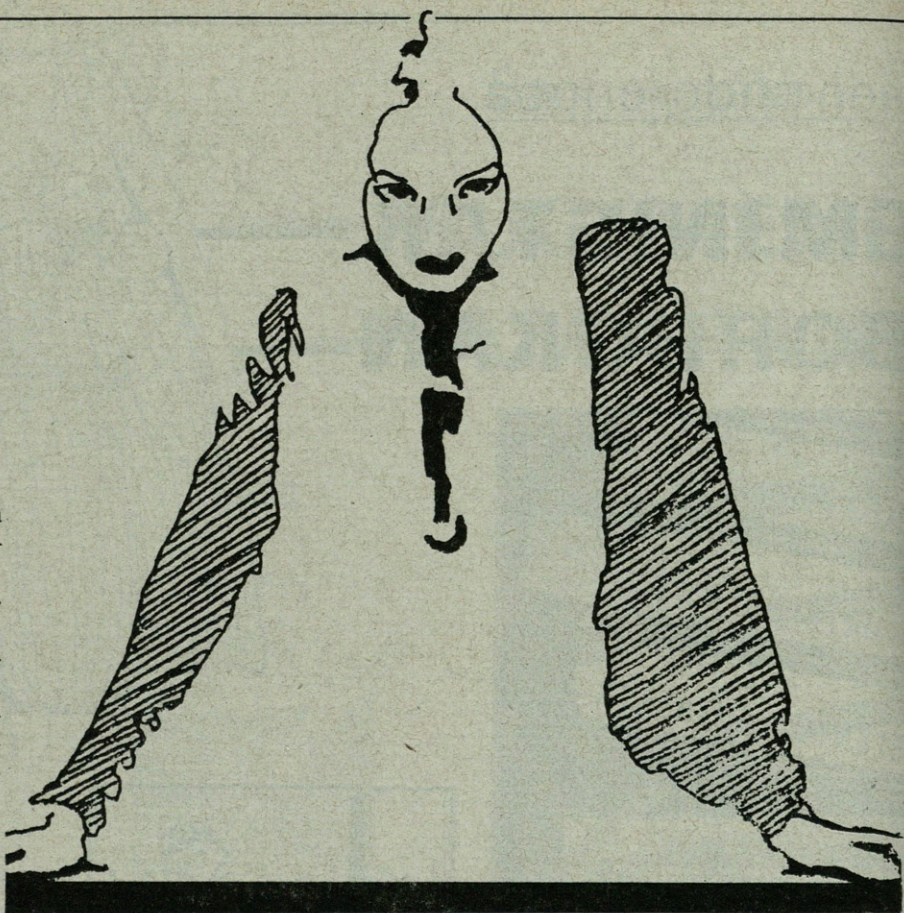
B.E.A.— Ez nuke nahi hau esatea, baina egia jarraituz, ezer ez digutela aportatu esango nuke, debate honi dagokionez, jakina. Bi ponentzia inportanteenak gureak izan dira, sakonki sartu direlako gaian.

Horixe izan da Bartzelonatik ekarri dugun sentsazioa, debate gehienak guretzat «repe»ak izan direla, hemen mila aldiz eta mila buelta eman ondoren, han berriro entzun ditugu, berdin. Eta hori da Bizkaian hiru korranteak dauzkagula eguneroko kontaktuan.

A.— Orduan alde horretatik, desberdintasunak batasun handiagoa lortzen du, positiboa da?

B.E.A.— Bueno, hori da hain zuzen, guk orain dugun arazoa, gori gorien komentatzen duguna, batasunarena. Presupuesto desberdinetatik abiatzen garen arren, guztiak gabiltz buruari bueltaka mugimenduari gorputz teorikoa eman nahian, eta gainera gai honekin urte asko gaude gora eta behera. Exaktoki, orain hamar urte sortu zen Bizkaiko mugimendu feminista, eta igarri egiten da.

Beste leku askotan taldeak, abortoa zela eta sortu ziren, askoz ere beranduago. Honez gainera, beste komuni-

tateetako taldeak espezializatuagoak dira, eta heuren arteko erlazioa ez da mugimenduaren ikuspuntu zabala edukitzeko nahikoa. Lesbianak alde batetik dabiliz, auzoetako bokaliak bestetik, abortoarenekin aldekakoak, aparte.

Hemen ere batzordeak ditugu, baina gehiago enteratzen gara denak denetan.

Feministak beste mugimenduen erdian

A.— Zeintzu dira Bizkaiko Emakumeen Asanbladan dauden batzordeak?

B.E.A.— Irakaskuntza, antimilitarismoa, lana, osasuna, antierasoa, gazteak, auzoak, etab.

A.— Abortoaren batzorderik ez dago Bizkaian?

B.E.A.— Ez, ez dago. Azkenengo mobidaren ondoren desegin zen. Eta lesbiana batzorderik ere ez dago. Bizkaian Lesbiana Feministen Kolektiboa existitzen da, baina ez dago Asanbladan integraturik. A!, eta Artxibo eta Dokumentaziorako taldea ere ba dago. Hauek, dokumentuak batuz gain, kanporako ekintzak antolatzen dituzte unibertsitat zabalakundarako lanak, udako unibertsitaterakoak, eta emakumeen kontuatarako informazioa batu eta ematen dute.

A.— Eta hamar urte iragan ondoren, ba dago mini balantze bat egiterik emakumearen mugimendua dela eta? Orduko helburuak nola ikusten dituzue orain?

B.E.A.— Hamar urteetan ikasi duguna zera da: emakumearen arazoa ikuspuntu femeninoetatik hartzen genuen orduan, hau da, problema femenino tipikoak (emakumearen delituetarako amnistia, legearen kontrako borroka, haurtzaindegiak, planing zentruak...) planteatzen genituen. Emakumeak oso txarto zeuden, eta zerbait egin behar zen, ta orduan hortik hasi ginen, lehenengo puntuetatik, legetik.

Oraingo batzordeak beti egon dira, bai, baina orain ikusmira globalagoa eta zabalagoa dugu. Esaterako, lehen esaten bagenuen «gorputza gurea da», «nik erabakitzen dut», etab. Orain zera esaten dugu, erreproduktzio arazoa gizartearena dela, eta gizarteak konpondu behar duela, baina ez populazioaren 54aren gain utziz. Beraz, nire ustez, aurrera pausu kualitatiboa eman dugu, zentzu guztietan.

Eta ez da hori bakarrik. Orain mugimenduz kanpo muntatzen ari diren estrategiei, guk ere zer esaterik ba dugu, bakearen alde zerbait muntatu na-

MILITARITZACIÓ ÉS OPRESSIÓ

hi bada, gure estrategia aporta deza-kegulako.

Beraz helburuak bete egin dira? Al-
datu egin dira denboraz. Hamar urte
hauetan gauza asko ikasi dugu, teoria
mailan, eta borroka mailan anbizi-
ot-suagoak gara.

Etorkizunari begira, batasunaren aldeko apostua

**A.— Zuek lorpen sozialik igartzen
duzue azken urte hauetan? Jendearen
mentalitatea aldatuz doa?**

B.E.A.— Lorpen praktikoan mailan
ez dakit askorik tortu dugun, abortoa-
ren alde horrenbeste borrokatu ondo-
ren, begira zenolako lege desastrosoa
eman diguten. Bai tortu dugu kont-
zientzia handiagoa gizartean, emaku-
mearekiko. Azken batetan milaka
emakume pasatu dira asanbladatik,
eta nahiz eta gaur militatu ez, eragina
izango zuen. Gero ere, kontzientziatze
kanpainak egin dira urtero (martxo-
koa, etab.).

**A.— Beraz, hamar urte hauetako bo-
rroka ez da alferrikakoa. Utopiaren
bidean jarriak gara?**

B.E.A.— Gure ustez, mugimenduak
izugarritzko aurrerapausua eman du.
Ia-ia gure existentzia ez onartzetik,
existentziko eskubiderik ematen ez zi-
gutelako, (ezkerra zatitzen genuelako
salaketaz), orain pisua dugu, eta ager-
pen publikoa dugu.

(*Beste emakume bat sartu da elka-
rrizketa*). Eta ez da ahaztu behar orain
edozein emakumek ba dakiela pro-
blema askoren aurrean erreferentzia,
ez existentzial mailan baina bai la-
guntza mailan, mugimendu feminista
dela. Hauxe aldeketa erradikala da.

**A.— Zer etorkizun ikusten diozue
orain mugimendu feministari?**

B.E.A.— Mugimendua ez da baka-
rrik elkarteen barruan ari diren ema-
kumeak. Norberaren bizitzan erre-
presioaren kontra diharduen edozein
emakumek jokaera feminista darama.
Orain bai, kontzientzia indibidual ho-
ri zerbait kolektibo batetan bihurtu
behar da, hasteko, indar gehiago edu-
kiko duelako bere ekintzetan, eta at-
zetik laguntza seguroa.

Dena den, errealitatea aldatzeko
behar den premisa bat, jende multzo
ikaragarriak aldatu nahi izatea da. Eta
zenbat eta batuago egon, indar han-
diagoa izango du tortu ahal izateko.

**A.— Epe laburrean kanpainarik ba
duzue proiektaturik?**

B.E.A.— Kanpaina antimilitarista-
ren barruan, gure ere gure borroka
propioa eraman nahi dugu, guztiekin
batera, baina ekintza batetan alden-
duta. Abenduaren zortzitik aurrera,
lantegi baten inguruan armiamasa-
rea hedatu nahi dugu, eta gure sloga-
nak zabalduko ditugu.

Beste ekintza bat izango da igaz
proiektatu zen zerbait, Bilboko Plaza

dones antimilitaristes - DOAN-

Berrian mobida bat antolatzea, baina
aurten hobeto pentsatuta eta munta-
tuta.

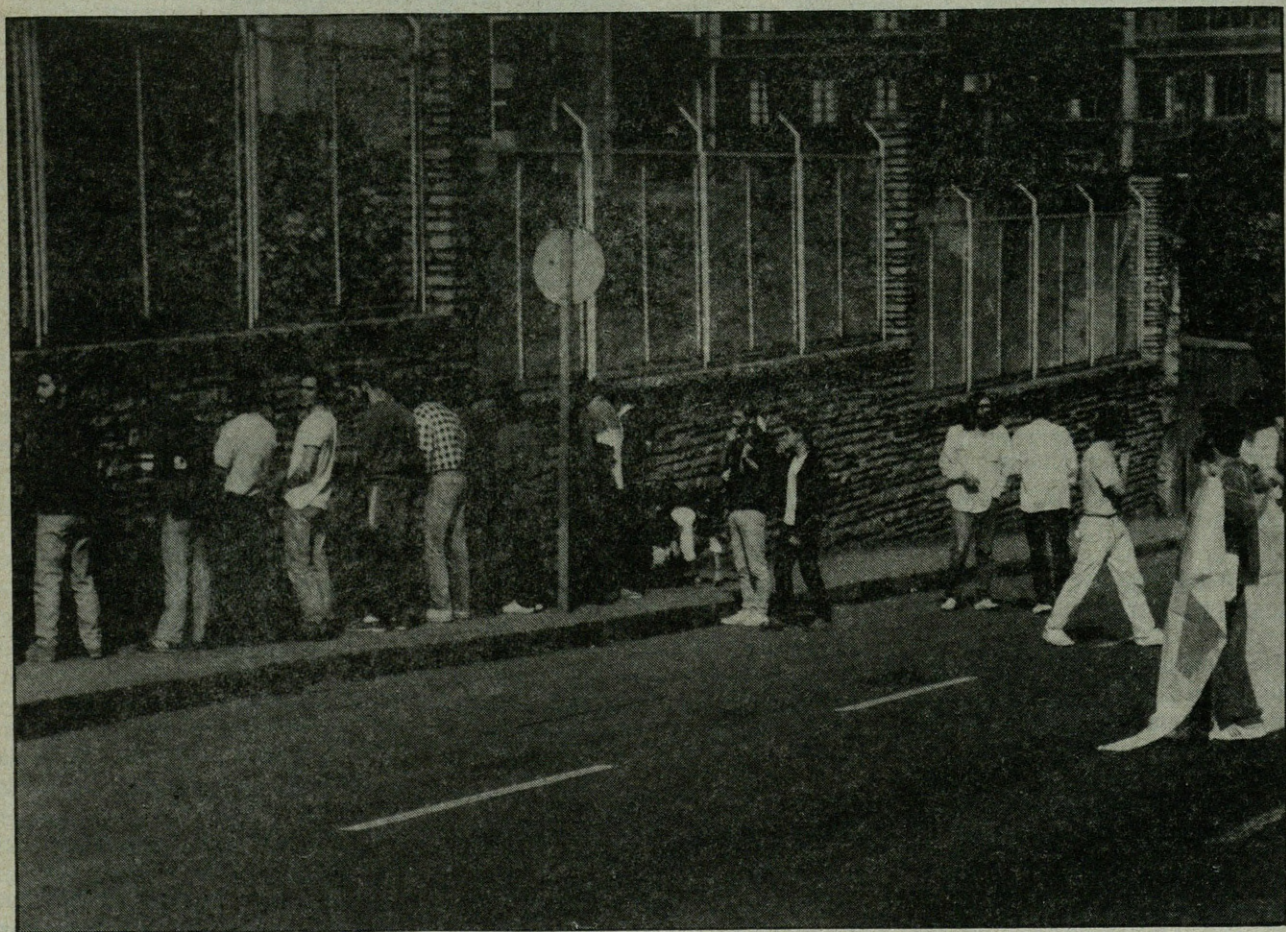
**A.— Ekintza hauek tendentzia guz-
tietakoek antolatuko dituzue.**

B.E.A.— Asanbladak antolatu du.
Dena den, gure aipatu nahi dugun gaia
batasunarena da. Orain talde desber-
dinetan gaude, baina tenentziak
desberdinak ditugun arren, horrek ez
du esan nahi zenbait gauzetarako batu
ezin gaitzekeenik. Gure batasunaren
alde apostua egin nahi dugu, eta beste
taldeak bide honetara sartzeko ani-
matu. Honela erredaktatu dugu Bart-
zelonara eraman genuen ponentzia
batetan, mugimendu feministarentzat
mesedegarri izango delakoan bait
gaude.

Laura MINTEGI

Bilboko antimilitaristekin solasean

Soldaduzkarako zozketak, noraezeko bidean

Abenduak 17an milaka gazte izango dira zozketatuak soldadutza egin dezaten Espainia osoko koarteleetan. Aurten ere 235.000k gazte ejerzitoaren menpekotasuna jasango dute. Badira 75.000 mutil estatu mailan zigor horretatik ihes egiteko zoriona izango dutenak gainkopurua dela eta. Baina badira bestalde talde antimilitaristak borroka frontala planteiatzen dutenak soldaduzkaren aurka, insumisioa praktikara eramanez kontzientzi eragozpenaren bitartez.

Gai hautaz eta beste batzutat mintzatzeko Bilboko talde antimilitarista jo dugu, eta hara! gure sorpresa erantzule gisa neskati la lirain panpoxa topatzen dugunean. Antimilitarismoa emakumeen gauza ere badela erakusteko hona hemen Idoia Aldazabalekin izandako solasaldia.

ARGIA.— Elkarrizketa hau hasteko galdetuko nizuke ea zer diren militarizazio prozesuan gazteen zozketak. Atal garrantzitsu bat dira?

Idoia Aldazabal.— Hau da militarra urtero mantentzen duten jokoa. Alde batetik kontrol bat eta manejo bat suposatzen dute, eta gainera egoera militarpean zuzenki izateko urrats handia da. Zozketa aurretik ere gazteak jasan dituz soldaduzkarako deia, neurraketa eta abar, baina nolabait ez ziren ondino osoki sartu engranaje militarrean. Gazteriak oro har ez du

oso argia da. Hemen Euskadin esate baterako oso argi ikusten dugu zer egingo luketen: «Estado de sitio» delakoa jarri eta zutik dirauen edozein gauza zein pertsona hondatu, halako sarraskia eginaz. Bestalde mili barruan zapaltzaile papera betetzeaz gain, soldaduak berak ere zapalduak dira, ez bait dira ezer, zenbaki bat baino. Beraien eskubide guztiak desagertzen dira, ideologia faxista baten azpian daude. Matxismoa, nagusiarenaganako zintzotasuna, bortxakeria, eta abar dira nagusi: dena jakina Espainia handi eta batua eta gizonak egiteko, heuren moldetan noski.

A.— Honen aurrean zuek zer dinezue? Sarritan objetorea zorotzat hartua izaten da, hortik galduta dabilen morroia. Bestetan aldiz militante politiko hutsa dirudi, konbatitzen duen sistema horrekin desberdintasun handirik nabaritzen ez delarik.

I.A.— Gure filosofia nahiko radikal da eta borroka politikoarekin batera aldaketa pertsonala ere aurrera eramaten saiatzen gara. Beste gauza bat da inplikazio maila, ezta, baina gauza biak batera doaz.

A.— Beste egunean talde antimilitaristarekin hitzegin nuenean elkarrizketa hau egiteko, nahiko gauza kurioso gertatu zitzaidan interlokutorea neska zela eta. Zein da emakume baten funtzioa talde antimilitarista batetan?

I.A.— Niretzat bereiztu egin behar dira objetoreak eta antimilitaristak. Objekzio hitza zabala bada ere zentzutan, gehienetan soldaduzkari atxikitzen zaio herri mailan. Antimilitarismoa globalagoa da, ez da bakarrik miliaren gauza, askoz zabalagoa da. Nire ustez emakumeok leku berezi bat daukagu hor, nolabait gaia objetibizatzeke.

Emakumea ideologia militarrean guztiz lurretik dabil. Emakumea ez zaie inoiz interesatu militarrei pertsona moduan, objektu eta erabiltzeko tresna soilak izan gara eta gara haien zat. Emakumeek gaiak zabaldu eta beste ikuspegi bat eman diegu talde antimilitaristei.

A.— Gaur egun talde antimilitaristak NATO-ren aurkako kanpaina baten barruan murgildiak zaudete ere, ezta? Giza kateak prestatzen eta abar... Zein da NATO-ren papera gaur egungo koiunturan?

I.A.— NATO-k dependentzia handi bat sortzen digu Estatu Batuetatik, eta lasterketa armamentista bultzatzen du. Gaur egun blokeek tentsio iraunkor batetan mantendu nahi gaituzte, nahiz eta jakin badakigu guda konbentzionala ez dela posible Europan.

NATO erakunde militar haundia da, eta sistema kapitalistaren hegemonia eta Estatu Batuen hedatu nahi du munduan zehar.

Azken urteotako Estatu Batuen gaitasun menpekotasun harremanak areagotu egin dira Estatu Espainola NATO-n sartzean, lehendik zetoarren egoera bat ofizializatu egin da. NATO-n eta EEE-n sartuz lortu nahi izan dute itxura europarra edukitzea, demokrazia kontsolidatua bezala agertu, eta era berean aldaketa posibleak bertan ito.

A.— Baina NATO eta demokrazia ez dira gauza bera. Turkia diktadura gordina izanik Atlantikoko Erakundean dago, edo Grezia koronelekin...

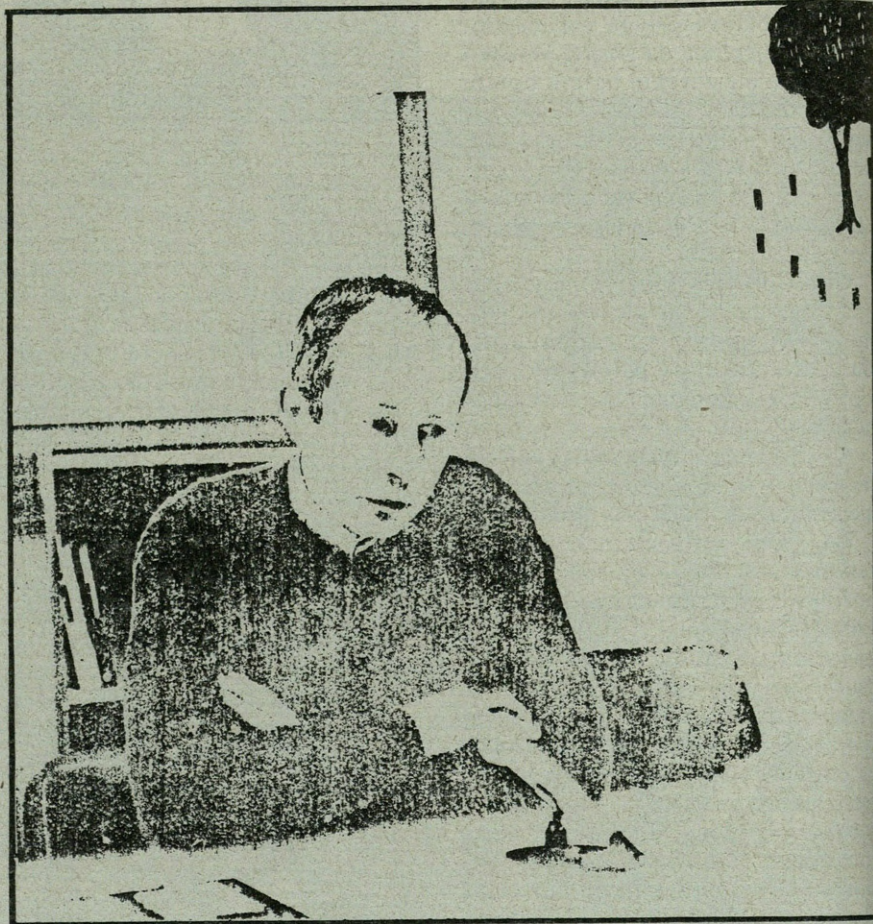
I.A.— Jakina, horretan Reagan eta bere jendea oso garbiak dira: hobe diktadura ustela baina aldekoa, eta saien aldeko demokrazia baino.

Iñaki GOITIOLTZA

Ez-kritika batzuen ondotik... azken aldikotz bedi

Bizkaitar lagun bat, Irailako «Argia»k erakutsita, itaunak egiten hasi zitzaidan, ea zer esan nahi zuten gorroto-aire mingatz batekin I.B. iparraldekoak idatzitako psikodrama polemikek. Irakurrita ondoren haren ulertezinaren zioa arkitu nuen: delako artikuluak frantsesez pentsatuak izan dira, eta hizkuntza hartako esaeraz beteta datoz. Beti bezala esango da hizkuntza hauzikerietan gabiltzala, «euskara ederraren» alde, baina gauza bat pentsatu ta beste bat esaten delarik ez da inolaz ere kazetalaritza hobetzeko bidea. Ikus dezagun asuntegi hori: **trikotatzen** ez da hegoaldean ulertzen den aditza, berdin **dinosauro**, ta **sufizientzia** frantses esannahiarekin darabiltza IBek; dinosauroak aspaldian desagertutako narrastariak dira ta sufizientzia, gehienetan **nahikotasuna** esaten dena, guztien irritsa da, gaitzespen kolorerik gabe. Naski, IBek esaldi guztietan gaztelaniazko hitzak edo hala uste dituenak erabiltzearen zuzen osoa dauka, baina bere burua sortzaile nahi duenak, bere hizkuntzari hitzak sortzeko, eta sortu dituenak baztertzeko arrazoinik ez du; «insufizientzia» eta «azetismoa» utzi ditzala kristau ermitazaiñei.

Bestalde bere burua «kritika» nahi duen neska horrek ez daki zer den bide hori, zeren kritikaren lehen legea baita obrak aipatzen direla eta ez pertsonak; zoritxarrez, bere burua handitzeko erdaldunei, guri egindako irainak eta lohitatzeak, kondatzen dizkiete. Ez al du erabaki berrogeitahamar urteez goitikoek ez dutela ez kantatu, ez idatzi, ez edertilanik egin behar gehiago? Zaharrak bazter, delakoaren haurkeria demagogia errezean narrasta eraman nahi gaitu, baina teckel lan hortan ez dugu, kasi-modan dagoena, jarraituko. Igela-ren zuzendari izanak badaki, naski, euskal gizartearen kritika egin beharrezkoa dela, eta garai txarragoetan egin duela, baina gure aldizkaria ez zen difamaziozkoa: obrak genituen aipatzen ez pertsonak

iraintzen. Hori al da Argia-ren bide berria? Laister frantsesezko «Minute» aldizkari lohizalearen mailara jautsiko zarete.

Har dezagun Euskal Herriko Kultur Etxeaz, zuen aldizkarian egin dion gorrotozko aipamena, hizkuntzalari bat «baina linguista» omen delako haren zuzendari. IBek, lanpostu hortan onartua izan ez delako, egingo denaren lohitzeko zuzena ote du? Honela beste erakunde batean sartu nahi bazaigu, eta Bordak ez badu lortzen, irainduko du berdin. Noiz arte? «Bulego dotoreak» dituztela eta gero? IBren Rock modara jaitxi behar genuke, lohitegietan, kobetan gure lana eginaz?

Kritikaren bigarren legea da zerbait **on ala txar** den esatean, zergatik hola den azaltzea, bestelan edonork arrazoinik eman gabe esan dezake **hau gustatzen** zait eta **hura ez**, zuzenean izango da bere iritzia ematen baitu, kritikarik egin gabe. Euskal Herriko Artixtak izeneko taldeak egin lehen erakusketa txikiar zeresanik legoke eta egin dugu, baina bekaizkeria ta gorrotoa ahoan, margolariei buruz, frantses paristar matxisten esaldia «coudre et tricoter» nolazpait euskaratzeak ez du kritikarekin ikustekorik; Baionako gizonek EHKEko postutik IB baztertu dutenean, agian, berdin pentsatu dute ta honelako matxismurik ezin dezakegu onar.

Kritikalari izateko, lehenik aipatzen dena ezagutu behar litake, musika, zizelgintza, margogintza, nonbait. Oragarre ta Donapaleu artean ikasitakoengandik ez genuen hainbat itxaroten. Ni, behintzat, berrogeitazortzi urteez Europako ederti zentru handiengan bizitu izan naiz, asteroko pasealdia Pariseko erakusketetan egiten nuelarik, gutxitan ausartu naiz kritika egiten eta orduan marrazki lanen marrazkiaz, zizel lanen tankeraz, margo-lanen egitura, itxura, koloreez iharduten nuen, ez nuen delako basa-psikologiazko hiztegi bat ateratzen, insufizientziaren estalki, sado-masokismo baten salatzaile.

Beste lagunen ikusteko astirik ez dut izan, baina esan dezaket Marie-Thérèse Peillen-ek behintzat ez duela IBren zakurkerien beharrik, haren matxismuak parre eragin diola, bere erakasle zituen eta margolari diren Joel Kermarec, Franck Popper dituela aholkari; urtero bere lanak Nazioarteko Ederti Kritikaren ihardunaldiak Parisen eratu dituen Jacques Brutaru-ri erakusten dizkiola. Azken jaun hori Tapiés, Monory, Brancusi-ren katologoak egiteaz kanpo Man Ray ta Max Ernst-en espezialista da. IBren burua edo bere aurride, azken adiskide baten burua artamenda genezake, zer den oraingo edertia eta kritika ikas dezaten.

Maiz gertatzen zaigu gure buru zokoan bizituz, gogoia lausotzen zaigula hartakotz Zuberoan diogu:

Tripotak (odolkiak) ez du kanpoan begirik

besteak bera uduri direla uste dik.

Baliman, asko, gure aurpegia ispilu batean ikusita margolanak gure itxurara ederresten ariko gara. Eta zer da gizakia baino goibelagorik kolorez marroi, beltz, zuri. Ni, behintzat, saiatu naiz beti margo lanetan kolorea ikusten hartakoz ere (iritzia da) euskal margolaritza espainola baino gustatzenago zait. Gero kritika egitean Sauraren lanak, Soulages-erenak ere estimatzen ditudala aitortzen dut, itxuraren eta ezkolorearen arteko egokitatsuna gatik.

Zer esan **kantari dinosauroez? Dinosauro**, paristar esnoba batzuen hitza da, edo zen, probintzietara gauzak berandu irixten baitira. Biologilari naitzen aldetik badakit aspaldian galdutako narrastariak direla, nonbait kodriloak dituztela ondokoak: dakidanez Kanbon ikusitako andrezkoen artean «ahoa handi haginekin, anka labur, urrats moldegaitz» ikusi dudana nor da? Hemen ere «Beleak, mikari ipurdi beltz». Amikuzen antzera gibelki gizen egitetik kanpo, behazun egile handiak omen dira; euskal kritikaren onetan holakoek antzara ferratzera hobe lukete joaitea ta beren talentuak literatura sortzen erabiltzea.

Banekien, hain zuzen, nonbait IB-ek zerbait pitokeria airean zeukala zeren orain arte agurtzen ninduen neska, ez baitzait orduan zuzendu gorrotoa mihian, «proselitismua» egiten

Hitz bi, konsagratuen aldeko bekaizkeriaz. Nork idatzita, bere lanak urte baten buruan argitaratzen ditu: I.B. konsagratuak. Eta nori kostatzen zaio hogeitabi urte Aljeriako iraultzaz idatzitakoa argitaratzeko? Haur ipuin liburuak, hogeitahamar urteren buruan? Txomin Peilleni, hain zuzen, ordudunik, nork **Aldejezairia, Askatuta** argitaratzeko eragozpenak sortu zituen, nere lana galeratzeko mehatxuekin? Amikuztar sozialista bat. «Igela»k eta nere pertsonak izan dituen irainak, ez ote dira beste amikuztar ipurdi-zuri baten lumapean sortu? Zorionez, Amikuzek oraino zerbait onik emango du Gaxuxa Kakoli ta Batxitxu, beren egiazko lumara itzultzen badira.

Kritikaren beharra badu Euskadik baina ez beren arazo pertsonalak aitzaki eta beren lumaz baliatzeko jendeak iraintzen ibiltzeko. Gainera kritikaren legeak zirela esan dut, berdin arauak esango nuke eta guztiaren gainetik hitz batez **jendetasuna** gordetzen ez badu euskal kazetalaritza bere inguruan hutsa sortzen ibiliko da.

ari nintzela esateko baizik. Agian talde bat, bizpahirur jende izateko egiña, eta gu berrogeitahamabost izatea mindu egin du, bera ez baita gure taldean sartu nahi izan. Kanpotik errezago baita zanka egitea.

Txomin PEILLEN

ASTERO ARGIA ZURE ETXEAN

ARGIAREN HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN DEITURAK

HELBIDEA

Telefonoa

Herria

Probintzia

Banku edo Aurrezki Kutxa

Sukurtsala

Zenbakia

SINADURA

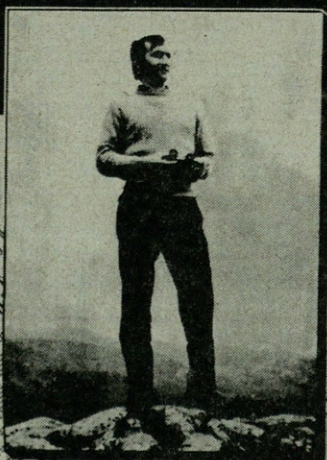
1985eko Ekaina

LARRUN

1. zenbakia

01

Historia **Eustakio Mendizabal «Txikia», abertzale belaunaldi baten mitoa.** Gatzaga taldea ■ **Aljeriako gerlaz,** J. L. Davant ■ **Saiakera:** **ETAk hogeitabost urte,** J. Apalategi ■ **Nazionalismo espaiolak erasotzen gaitu.** Beltza ■ **Geopolitikaren inguruan,** P. Sastre ■ **Elkarriketa:** **Iñaki Larrañaga. Euskararen sustutuzio prozesoa ez da gelditu.** ■ **Dossiera:** **Ikastolak. Historia, egoera, etorkizuna.** ■ **Ekologia** **Euskal Herriko basoen hondamendia.** Donostiako Ekologistak

**Euskal nazio
projektu bati buruz**

LARRUN

Abertzale,
ezkertiar,
euskaltzale

**Har ezazu parte
zure harpidetzaz**

EGUZKI - ALDE etxea - 3.^a Eskubia
ALDAPA BIDEA - 20012 - DONOSTIA

LARRUN aldizkariaren harpidedun izan nahi dut

Izen-deiturak _____

Bizilekua _____

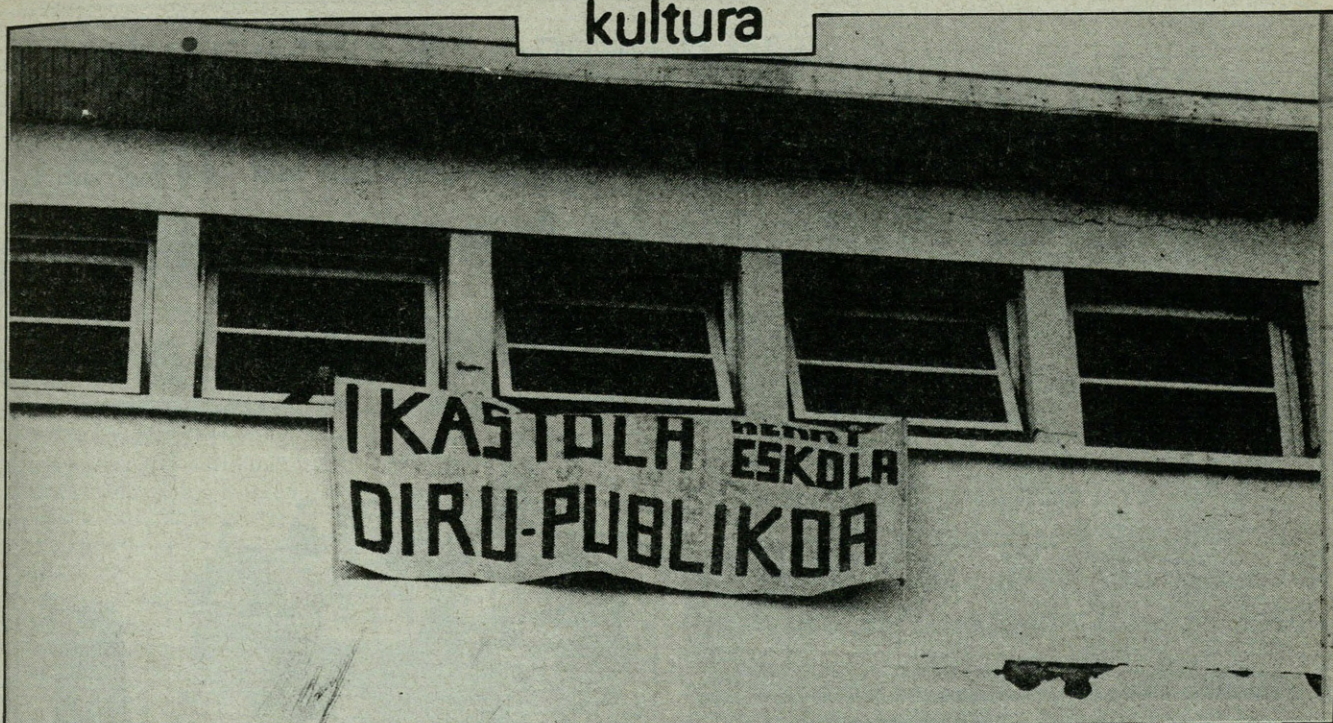
Herria _____

Banku edo Aurrezki Kutxa _____

Bulegoa _____

Kontu zenbakia _____

Sinadura _____

Ikastolak irakaskuntza publiko frantsesean integratzeari buruzko Parisko gobernutik iritsitako eskaintza ontzat hartu zuen Seaskak, joan den igandeko asanblada orokorrean. Nahiz eta orain Hezkuntza Nazional Ministraritzak ikastolen finantzak zuzen-zuzenean kontrolatuko dituen, ikastetxeen gestio pedagogikoaren kontrola Seaskaren eskutan mantenduko omen da. Integrazio eredu honen arabera, hiru urteren buruan irakaslegoaren 80aren soldataren kontu egingo du Estaduak. Halaber, urteroko dirulaguntza ministeriala 2'5 milioi liberatakoa izango da, eta 84-85 ikasturteko galera 1'5 milioi liberaz babestua. Integrazioaren gako garrantzitsuenetako bat zera da, frantseseraren eskola orduak gehitu beharko dituztela ezinbestean, eta bestea, irakaslegoa astiro frantziar funtzionarioari bilakatuko dela. Dena den, integrazio proposamen honek ez dio Seaskaren euskal irakaskuntzaren legeztatze helburuari erantzuten, eta horixe eman zuen aditzera Parisko eskeintzari ezezko botoa eman zion gutxiengoak. Badirudi Seaskak ez duela beste bide posiblerik aurkitzen, orain hautaturikoak suposatzen dizkion eragozpenetaz jabetzen den arren.

«Kalabaza Tripontzia» animazioko euskal filmea sariturik.— Donostiako Zinemaldian aurkeztuko zela eta, animazioko lehen euskal luzemetraia den «Kalabaza Tripontzia»ren Juanba Berasategi zuzendariarekin mintzatu ginen irailean kultur orri hauetan. Jaizkibel produktorearen eskutik sortutako talde teknikoaren laguntzaz, eta Koldo Izagirrenen gidoi eta Oskorri taldearen musikaz egitea lortu zen, lau urteko lanaren ondoren. Aurtengo urtea, inguru zinematografikoari dagokionez, «animazioaren urtea» bezala izendatu du ONUk, ASIFA animazioarako profesionalen elkartearen 25. urtemuga ospatzen bait da. Honela, Espainiako Kultur Ministraritzak «especial calidad» delako saria eman dio euskal luzemetraiari, bere kalitate teknikoa nahiz istorioaren kontakteragatik. Juanba Berasategiren inguruko talde teknikoa datorren urterako beste saio batzu egiten hastekoa da; panpinen animazioan, hain zuzen.

Eusko Jaurlaritzak zazpi mila milioi turismo eta kulturako.— Zazpi mila milioi eta piku banatuko dira datorren urtean, oraindik ere ikastolek, eskolen nahiz helduen berreuskalduntzea, prentsa eta antzerkia arloak subentziorik urrienak jasotzen dituztenak izaten jarraitzen dutelarik, beren beharrak kontutan hartuz gero. Ahoa bete betean aldarrikatuz dabilta 2leko gehikuntza izango duela eta hurrengo urteko aurrekontuak. Eta haatik, oraindik ere diru kopuruak zein plangintzari erantzuten dion ez da inondik ere esplikatzen. Dirudienez formula aurtengo aurrekontuak eskuratu eta haiei datorren erako dagokien gehikuntza erantziz osatzekoa dela. Gero subentzioren baten eske joanez gero, betiko leloarekin erantzun ohi dute: presupostuetan diru gehiagorik ez dago eta...

Irungo Udalak «Nafarroa Oinez»i dirulaguntzarik emango ote dio.— Joan den asteazkenean biltzekoa zen Irungo Udaletxeko gobernu komisioa, «Nafarroa Oinez»i dirulaguntzarik eman edo ez birplanteatzeko. Duela laupabost aste goian aipatutako komisio hau bildu zen, subentzioa ukatzen ziolarik, PSOEn botoekin bakarrik. EE, PNV eta HB dirulaguntza ematekoaren alde bazeuden ere, antza denez hitzekoa besterik ez zen izan hauen adostasuna, komisio horretan ez bait dute inolako botorik. Zein izan zen gure harridura, hainbesteko «dirutza» hura 50.000 pezeta mixerabletara murrizten zela jakitean. Agian, lotsaren lotsaz berriro planteiatu beharko litzatekela aditzera eman du alkateak, mozio batean lehen harturiko erabakia borondate herri-tarraren kontra zihoala jakin arazi ondoren. Mozio honetan, bestalde, subentzioak 100.000 pezetakoa beharko lukeela esanaz indartu da. Orain eman baietz!

«Kortatu»k bere diska berria aurkeztu du, euskarazko letrakin.— Mundua bildu zuten «Kortatu» taldekoek joan den igandean eta HBk antolaturik «La Polla records» eta «Baldinbada»koekin batera eskaini zuten saioan. Sekulako martxa, eta kristo guztia mogimenduan jartzeko gandor beharrik ez duela erakutsi zuten Evaristoren demostrazioa. Entzulego gazteak, bestalde, beren kantak buruz menderatzen zituela erakutsi zuten, beste hiru talderekin lehenago argitaratutako diskoa izugarri entzun bait da uda honetan. «Nicaragua Sandinista» eta «Mierda de ciudad» kantekin apoteosia izan zen. Fermin, Iñigo eta Trekuk osatzen duten «Kortatu»k euskarazko letrak sartu dituzte beren lehendabiziko LPa den honetan, horien artean «Sarri-Sarri», Joseba Sarrionandia eta Iñaki Pikabearen ihesari eskainia, eta zalentzarik gabe egundalako arrakasta bilduko duena.

Bertsolari Txapelketa Nagusia

Ondarroan saio beroa eta Elgetzu nagusi

Astebetez, urtekaria dela eta, kaleratu gabe geratzeak astez-asteko hariaren jarraipena eten dio ARGIAri bertsolarien Txapelketa Nagusiari dagokionez, baina saiatuko gara ondoko asteetan huts egin gabe horren berri ematen.

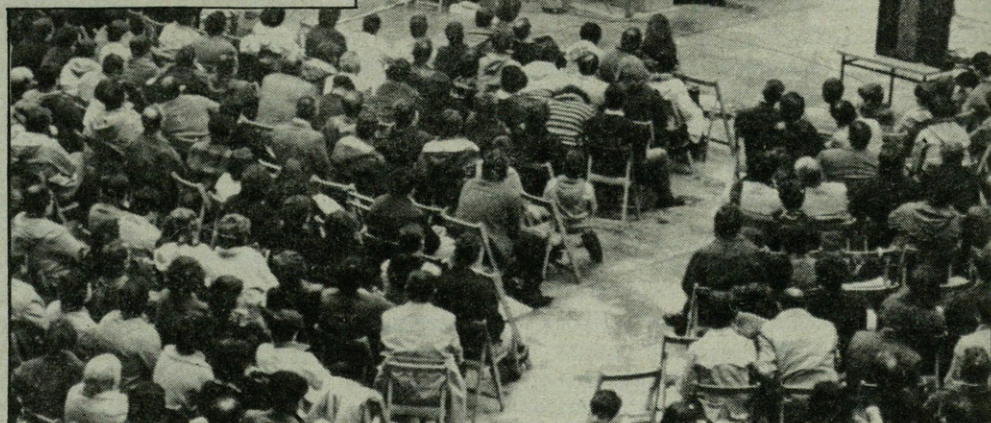
Azaroaren hamarrean ospatu zen Bizkaiko kanporaketako Ondarruko saioa. Bertan jende asko bildu zen, nahiz eta etxetik irtekeko giro txarra egin.

Honako hauek ziren parte hartu zutenak: Mañukorta, Jon Arrizabalaga, Altxelai, Anakabe, Mugartegi, Elgetzu, eta Aranbarri. Baina, saioari hasera Ondarruko ikastolako bertsolari gazteek eman zioten. Ondoren bertsolariak agur banarekin ekin zioten lanari.

Lehenengo bikotea Mañukorta eta Arrizabalagak osatzen zuten: Arrizabalaga aita zen eta Mañukorta semea. Aitak semea-ri euskaraz hitzegiteko esan eta honek 'Qué pasa contigo, tio?' erantzun. Altxelai, berriz, mutil zaharraren papera egiten jarri zuten eta ezkongairen baten bila «Agencia Matrimonial» batetara doa, eta Anakabe bertakoa neska zen.

Gerra eta eskopeta asko gaietan

Azkenik zortziko nagusiko saio hau bukatzeko, hirukote bat: Mugartegi, ehiztaria; Elgetzu, Ekologista, eta Aranbarri, usoa, hirurok baso batetan topo egiten dute. Ondoren zortziko txikian egiteko saioak jarraitu zuen. Lehen bikotean Aranbarri neska zen eta Mañukorta mutila. Zazpi urte nobiotan pasa ondoren, ezkondu eta hiru hilabete osatzerako neskak

dibortzioa eskatzen du.

Arrizabalaga, Anakabe, eta Mugartegik hirukote bat osatzen zuten eta tiro artean aurkitzen ziren. Lehenengoa Fronte Polisariokoa zen; bigarrena, Kanariar arrantzale bat, eta hi-

rugarrena, Espainiako armada-koa.

Azkenik Elgetzu Iloba zen ordenadore batetan jolasean ari zena eta Altxelai aitona, zer den tresna hori galdetzen dio.

Puntuatzeko lana bukatzeko

kartzelako gaia izan zen. Puntu bat bertsoa osatzeko: «Oraindik ere bada egurra debalde...». Lau oinak eman zitzaizkien gero bertsoa osatzeko: «nahi, bai, zai, lasai». Eta gaia hiru bertso botatzeko: Gerra hasi da.

ZALDUBI

Elgetzük kartzelako gaian botatako bertsoak Gaia' GERRA HASI DA

Aspaldi hontan zan kezka eta heldu da horra, danok dakigu hau dala guztiontzako txarra, hori nahi dunik ez dago gaur hemen bat bakarra, baina aspaldian gendun egoera baldarra, guretzako lana zegon kanpotikan indarra, morroi bizi baino hobe ez ote degu gerra. (bis)

Gure herriak bota du ordain gabe nekea, eta gainera herri hau da odolez bete, askatasun eske eta ezin aurki atea, armak hartu eskuan ta bide ona ote da? Ni ere hor saia behar, hartu nahi det partea, tristea da arma bidez ekartzea pakea. (bis)

Pakearekin egin det nik ainbat amets, pakea lortu leikela pentsatzen nuen lanez, baina ez degu ekarri e(g)indako pausu onez, herri guztia zutitu hor jeiki zaigu armez, beste errugabe batzuk aurrean dauzkagunez, arren militar haundiak ikus nahi ditut aurrez. (bis)

Azaroaren 26tik abenduaren 6ra

UEUK Donostiako hitzaldiak estrainatzen ditu

UEUK Euskal Herri osorako duen bokazioa azpimarratu digu bere zuzendari den Baleren Bakaikoak, eta baita beste arrazoin praktiko bat ere: hamabost egunetako saio zentrala Iruñeko Larraona ikastetxean ospatzen duelarik, ikaste eta irakasleen gehiengoak zalantzarik gabe Komunitate Autonomokoa dela eta euskaldunon hiriburuan inbiditzeari uko egin gabe mendealdeko hiru probintzietan ere bere presentzia nabarmendu behar duela.

Donostiako Aurrezki Kutxa Munizipaletik erreztasun guztiak jaso omen dituzte, eta hori dela eta bere hitzaldi aretoan izango dira solasaldiak. «UEU-tik geroari begira» izenburu jenerikoa eramanez dutenak. «Azken urte honetan aurrerapen oso garrantzizkoak izan dituk», esplikatu digu Balerenek. «Zientzia zehatzetan bezala giza zientzietan, eta aintzinamendu horien ondorioak nabaritutako dizkiagu Euskal gizartean ere, gizarte honek Europa modernoaren baitan jasango dituenak bezala». Horra beraz UEU, mundu mailan zientziak azken urteotan daramaten abiada zoroa eta euskal gizartea loturik, hamar egunetako hitzaldietan.

Unibertsitate kolonizatua eta adimen artifiziala

Ezin esanen du inork sozialistik «kortejatuz» jeltkideengana gorrotorik tuenik ueutarrak, hori gezurtatuko duen ekintza batekin emanen zaie hasiera Donostiako hitzaldiei. Labaien alkatearen hitzkin. **Azaroaren 26an** bertan, eta sar hitzaldiaren ondotik, «Unibertsitate kolonizatu baten ezaugarriak» titulua daraman (eta Franz Fanon aljeriarraren liburu euskaratu bat bururatzen digun) mintzaldiarekin esplikatu du Koldo Gorostiaagak Euskal Herriko Unibertsita-

te UPV delakoak dituen egoera eta etorkizunaren hainbat gora-behera.

Azaroaren 27an azken garaiotan guztion ahotan dabilen gaia: *Adimen artifiziala*. Eta bere inguruko xehetasun asko jorratuko ditu **Kepa Sarasola** irakasleak: hizkuntza naturala, irudi analisia, ahots analisia, ahots sormena eta abar.

Uztailean UEUn, eta azken orduko arazo batzuk zirela medio, **Xabier Erro** mendigoizale lesakarrak aurkeztu ezin izan zuen *Makalu* filmea **Azaroaren 28an** erakutsiko du, haren hainbat argibide ere bertan adieraziko duelarik.

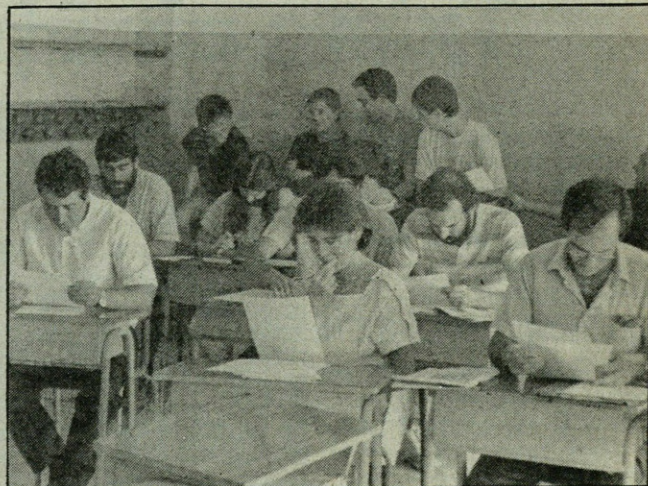
Euskaldunok gizarte informatizatuaren eta Europaren aurrean

Azaroaren 29rako hiru hizlari pentsatu dira informatika inguru zabalago batetik azter dezaten: *Gizarte informatizatua*, eta horren jorraketan ariko direnak: **Andoni Ibarra**, **Klaude Harlouxet** eta **Jokin Apalategi**.

Gai puntualago baina bere aktualitateagatik interes zientifiko berezi bat duena proposatzen da **abenduaren 2ra**ko: *Halley kometa*. *Negu honetan, nahiz eta baldintza eskasetan, ikusi ahal izango den izartxo ibiltari horren zertzeladak eskainiko ditu Jesus Arregi irakasleak*

Ura izanen da **abenduaren 3ko** protagonista, garbi eta eskuera edukitzeko gero eta arazo gehiagorik agertzen zaigun elementu oinarritzkoa. Inaki Antiguadaren uraren baliabidez, plangintza osoaz eta legeaz ariko da, eta kutsaduraren gorabeheretan tekniko esperimintatua den **Antton Azkonak** jorratuko duena *Euskal Herriko uren kalitatea gaur egun izanen da*.

Urte hasieran Europako Ekonomi Elkartera sartuko da Hego Euskal Herria ere Estatu

Baiona eta Iruñeko saioak osatzeko, heldu den astetik aurrera UEUK Donostiako hitzaldiak prestatu ditu.

Udako Euskal Unibertsitateak aurtengo XIII. edizioan urrats koalitatibo bat eman nahi zuen aurrera, Euskal Herria zatikatua daukaten hiru egitura politikoetan bere ekitaldiak antolatuz. Baionako saioen eta Iruñeko antolakizun zentralaren ondotik, Donostiako hitzaldiek burutuko dute UEUren aurtengo egitaraua.

Espainolarekin batean, eta horrek gure nekazaritzari ekarriko dizkion aldaketetan izango dira hizlarien ahotan **abenduaren 4ean**. **Koldo Osoro** alibaitariak arakatuko du lehenbizi, *Euskal mendilurrak eta abelgintza E. E. E. ren aurrean* izenburupean, eta nekazar jestioan aritzen den **Joxe Etxezurietak** baserria enpresa ikuspegi batetik ikertuko du: *Gaur egungo base-riaren egitura ekonomikoaren azterketa: produzioa eta etekinak*.

Robotika eta toxikomanien tratamendua

Abenduaren 5erako roboten produzio eta hedatzeak dakartzigun ondorioak mahaian. *Robotikaren papera gizartean* izenburupean bost hizlari ari-

tuko dira irakaskuntza ertainetako ikasleei zuzendutako saio honetan. Automatizazioaren bilakaera aztertu ondoren robotikarekin jarraituko da, robotaren xehetasunetan geratuz. **Jose Ramon Aizpurua**, **Andoni Sagarna**, **Josu Zabala**, **Xabier Portugal** eta **Rotu Astrainen** esku geratuko da egun horretakoa.

Eta Donostiako hitzaldien lehen edizioa burutzeko, gizarte post-industrializatuetan bezala Euskal Herrian ere hainbeste garrantzia duen toxikomaniaaren gorabeheretaz hitzgingo du **Maite Errok**, Estatu Batuetan eta Puerto Ricoan landu dituen *Terapia komunitarioak* gaitzat harturik.

P.U.

lazkao-Txiki, Kike Amonarriz eta J.R. Galarragarekin

Txiste afari bat Gasteizen

«Baserriko neska bat, Arburu baserriko neska, abokatu baten etxera neskame eraman dute, neska euskaldun bat behar zutela eta. Eta abokatuen etxean hasi zen bere lanetan, egun batez bazero bat joan zen etxe horretara eta galdetu:

— Bezeroa: Nagusia etxean al da?

— Neskamea: Bai, etxean da baina kaka egiten ari da.

Abokatuak komunean zegoen eta bere baitan: «Beno, beno, nondik ekarri dugu neska hau, euskalduna behar bazen haxude euskalduna, baina non hezitakoa!»

Bezeroa joaten denean, joaten zaio abokatu neskameari eta:

— Zu Josepa, non hezia zara zu, txabolan, koadran edo ikuluan? Hori al da hitzegiteko era?, Propaganda ederra egingo duzu zuk abokatuaren etxean. Hori al da hitzegitea? Kaka egiten ari naizela eta...

— Hala uste nuen bada nik, komunera joaten ikusi zaitut eta...

— Berdin da, ez da zergatik jakin beharrik ni zertan ari naizen, zuk erantzun behar duzu etxean dago galdetzean, «BAI ETXEAN DAGO», eta ez banago, +EZ OKUPATUTA DAGO—.

Handik egun batzutarra beste bezero bat dator eta orduan ere, gorputzaldi txarra edukiko zuen abokatu horrek eta komunean suertatu. Zabaldu dio atea neskamea eta bezeroak:

— Egunon, nagusia etxean al da?

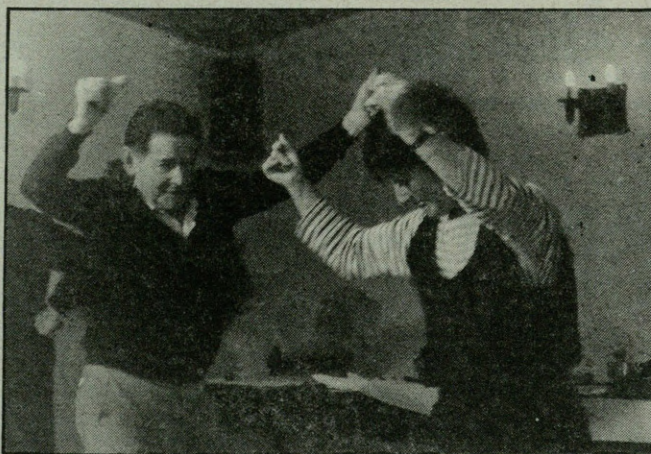
— Bai, baina okupatuta dago.

Abokatuak komunitik entzun eta pentsatu zuen «Halere ez duk ezer, entzuten bazekik ez duk ezer».

Baina luze samar joko zuen abokatuaren «okupazioak», eta bezeroak neskameari konbertsazioa eman nahian:

— Eta nagusia laister libratuko ote da?

— Baietz uste dut, pasilo aldean puzkarka joan da eta.

«Txisteak, berdeak txarrak direla eta gorriak txarrago», horrelaxe eman zion Lazkao Txikik sarrera txiste kontatzeari, Gasteizko txiste afarian.

Txiste afariak, euskaldunzaharrak harapatzeko

Txiste afariak duela hiru bat urte egiten hasi ziren, Tolosan, Zizurkilan eta gaur Gasteizko Lasarte sagardotegian. Jendea pixkana pixkanaka heldu da, eta geure ustearen kontra ez da ez jende oso gaztea, ez eta ere euskaldunberria.

«Geure problema izaten da, normalean, antolatzen ditugun gauzetara AEKn, HABEn, IRALEn, eta holako lekutan euskara ikasten ari diren ikasleak, joaten direla, eta bueno toki horietatik irten eta gainerantzeko jende euskaldunekin ez duela kontakturik. Hori dela eta, txiste afari bat egin dugu, batipat jende euskaldun zaharra ere, nolabait Gasteizko euskalduntze prozesuan sartu nahi dugulako eta oso garrantzitsua delako euskaldun berrien euskarri bezala. Uste dugu horrelako afari moeta bat oso egokia dela euskaldun zahar bakanak euskara ikasten ari den jendearekin elkartzeko».

Hauxe da Andoni Egaña, Gasteizko Udaletxeko Euskara

Batzordeko koordinatzaileak esan diguna, txiste afaria egitearen arrazoia zein den galdetu hoguean.

«Arestian esan berri dugun bezala Gasteizko Udaletxeko Euskara zerbitzuak antolatu du, txiste afari hau eta hautaturiko gaiak: humorea, txisteak. Beste gauzarik ere antolatu izan du Euskara Zerbitzuak: kantaldiak, mahi inguruak, bertso saioak etab. Udaletxeko Euskara Zerbitzuak bi arlotan dihardu, umeekin eta helduekin bi lan talde dituelarik. Bigarren partean AEK, EHE, Udaberria, Hegoaldea, Arkauteko euskara saila, HABE, Irale Bertsolari eskolarekin etab, bilera periodikoak egiten ditugu eta geure proposamenak hor aztertzen dira».

Idatzizkoak baino politagoak ahozko txisteak

Txiste afarira itzuliz Lazkao Txiki bertsolaria, Kike Amonarriz ARGIAko txistelaria eta Joxe Ramon Galarraga maratoilaria izan dira aukeratuak txisteak botatzeko, eta esan be-

har ez direla batere atzean geratu, su eta gar zein baino zein hobeto aritu bait ziren, Lazkao Txiki bere ahots eta humore goxoz entzuleari entzuteko go-goa eraginez. Kike euskara batu ederrean eta esan behar ARGIAko txisteak ahanitzeko modukoak kontatuz eta Bilabonako Joxe Ramon beste bien inbiriarik gabe aritu dira.

Txiste afaria Lazkao Txikik hasi zuen bertso polit batez. Ordurako sabelak berdinuak zituen jendeak eta gustora aski prest txisteak entzuteko.

Txiste kontzearen lehen parte amaitzera iritsi zenean, Kikeri, Lazkao Txikiri, eta Galarragari galdera pare bat egin genion. Hango giroa bikaina zela eta euskara lantzeko esperientzia oso ona, horretan ados zetozen hirurak. Kikek komentatu zigun txiste idatziak askoz ere grazi gutxiago duela eta horrelako lan espresibo bat egin behar dela jendeak uler eta barrerregin dezan.

Galarragak komentatu zigun horrelako publikoan txiste kontatzeak nolabait moztu egiten duela eta naturalitatea galdut egiten dela, berez giro normala eta egokiena lagunartean zela. Lazkao Txikik aldiz aipatzen zuen txisteak publikoki edozein mindu dezakeela eta zabaltzeko joera dagoenez edozein belarritara iritsi daitekeela. Halere oso pozik eta oparo bota zituzten txisteak, guk hirurak aldean egin genuen ospa handik eta artean zutik geratu ziren.

Publikoa ere txit kontent topatu genuen. Irakasle eta bertsolari eskolatik joanak topatu genituen, eta beraiek ere oso ados zeuden horrela ekingizak egitearen egokitasunean, euskara lantzeko eta batez ere ondo pasatzeko. Beraz, ideia bikaina, nahi duenak pentsa beza eta seguraski ez da damutako. Jendeak ondo erantzuten bait du humorea protagonista de-
nean.

Gema LASARTE

Aurtengo «Gure Artea» lehiaketan aukeratua

Marta Larrañaga gaztetandik pinturaren abenturan murgilduta.

Parisen urtebetez «Arts Plastiques» kursoa egiten ibili ondoren, honuntza bueltatu zen Marta Larrañaga, Bilboko Arte Ederretako eskolan matrikulatu eta ikasketak 1983an bukatzeko. Gaur egun estudioko lana institutoko plastika klaseekin tartekatzen duK

Donostian ihaz ikusi ahal izan genuen Martaren erakusketa bat. Pintura abstraktoa; berak dionez: «Kobazuloen formak... akuarela egiten nituen, haseran modu ximplean, lau marra eginez ea zer sortzen zen, gero kobazuloetako koloreak erasten nituen, okreak, sierra, gorriak..., eta horrela egin nuen serie nahiko handi bat».

Abstraktoa egiteko zein helburu segi duen eta zergatik galdetu diogu Martari. «Behar bada mementu horretan ez dago gai oso berezirik aztertzeke eta kolore eta formekin nahikoa izaten da. Bozetoekin hasi nintzen, akuarelaekin jolasten eta konposaketa nahiko atseginak lortzen nituen kolore eta formekin. Ondoren gauza bera oleora eman nuen».

Sinbolismorik dagoen edo galdetuta, «batzutan ideiak dauzkatz eta ez ditut oso garbi azaldu nahi, ebidentziarik gabe, insinuazio bat soilik agertzea aski zait», argi uzten du lortuta-

ko mundu txiki hori askotan berarentzako bakarrik dela.

Halere, estudioan ikusi daitezkeen mihiseak erabat difereenteak dira, eta honek baieztatzen du linea definiturik ez daramala pinturan, jarrera nahiko libre eta lasaia agertuz: «Orain gehiago ari naiz figura eta paisaia egiten; era berean koloreak ere aldatzen ari naiz, hauek biziagoak, urdina eta berdearen (azken hau gutxi erabili izan dut) inestigazioan nabil. Teknika aldetik ere lehen ixatada lodiagoak sartzen nituen, eta orain lausodura gehiago, kapak eginez. Aldatzea eta probatzea gustatzen zait. Sarritan kuadro bat gustatzen ez bazait berpintatu egiten dut; gero eta gehiago kosta zait kuadro bati bukaera ematea, agian bilakera sakonagoa interesa zaidalako. Bestalde, kuadroa egituratua badago, inongo prolema ez amaituta dagoela kontsideratzenko».

Martaren estudioan, atiko argitsu bat Donostiako badiaren bistarekin eta Aiako harriak atzekaldean, mihise mordo bat ikusi daiteke ormararen kontra jarritik, bata bestearen gainean, eta leihoaren aldamenean neurri desberdinetakoa pintzel pilo bat ere bai. Ondoan eta mahai

Julian Ugarterekin hasi zen pintatzen txikitandik, haren klaseetan parte hartuz 16 urte arte. Bere gisa jarraitu du, eta erakusketa indibidual eta kolektibo mordoska egin du.

borobil baten gainean azal gogorak dituzten kuaderno txikiak ikusi daitezke, batzuk telaz forraturik. «Bidai kuaderno»en antzera, bozetoz eta apuntez beterik daude, kuadro handietarako proiektuak, batzuetan bertan geldituta pintura minuskuloak osatuz. Orain egindako kuadro askotan hain zuzen ere ihaz Kretako Knossos jauregian kuadernotxoan jasotako signo batzuk azaltzen dira.

Expresionismoa martxanteek inposatu dute

Gaur egungo margolari asko Arte Ederretako eskolan izanak dira eta Paristik ibili ondoren hemen ikasleen artean nolako giroa eta maila aurkitu dituen interesatzen zitzaigun.

«Jeneralean maila nahiko kaxkarra izaten da. Pintura moda oso definitua dago, eskolan egiten dena nabarmena da expresionismo tendentziaren aldetik: erraza dirudi, modan dago eta indar handia hartzen ari da. Imitatzea eta kopiaatzea erraza da eta imitadore asko dago, dudan jarriz kolore, konposaketa etabarren autentikotasuna. Gaur egun hain da ugaria informazioa, eta ezin daiteke influentziarik ukatu. Halere esan beharra dago bertan gazte jende ona badagoela eta honez gero + promesak - bezala azaltzen ari direla, lehiaketetan sariak

lortzen eta erakusketetan pixkana ezagutarazten».

Bizkaian nahiko jende omen dabil plastikaren inguruan, Arte Ederretako eskolak hau indartuz, margolari ezagun asko bertan bait dabil klaseak ematen. Gipuzkoan, berriz, giroa indibidualagoa da, are gehiago Euskal Artisten Elkarte duela urte pare bat edo desagertu zenez geroztik, «pixkana itzaltzen joan zen, azken finean ez zegoen eginkizun edo helburu konkreturik, eta ondoren ez da ezer sortu».

Bada inola ere bazterrera utzi ezinezko galdekizun bat: Zergatik dago expresionismoa hain gailurrean?

«Hori galerien asuntua da, martxanteena. Pintura kontzeptuala bukatu egin zen, galeriek ez zuten ezer saltzen eta zeozer egitera behartu ziren. Beraz, pentsatu zen arte kontzeptuala ahaztu eta lehenagoko eginkizunetara jotzea, eskulanetara. Dena garai sozialarekin lotuta, montaje hau sortu zen».

Ondo burututako montajea dela esan daiteke, supermontajea. Tendentzia hau edota tendentzia honen egin nahia Euskadiko erakusketa askotan ikusi daiteke, moda bere sorlekuan desagertu baino lehen iritsi zaitzula pentsatu ahal izateko.

TIN eta ESTHER FORCADA.

«Zarautz eta bere inguruak oinez»

Itsasotik mendira, mila txoko polit badu Zarautzek

«Zarautz eta bere inguruak oinez» izenburuarekin atera berria da kalera liburu interesgarri bat. Pagoeta mendizale elkartearen Izadi taldeko partaideek eginiko liburua, hain zuzen.

Argitalpen honetan, 23 ibilaldi eskaintzen dira eta mapeetan horien ibilbideak, luzera eta zehaztasunak ematen. Gaiei dagokienez arlo desberdinak jaso dira, besteak beste: bitxitasunak, lanbideak, bizimoduak; landare eta animalia espezieak; geologi sorkuntzak eta baita herriko eta inguruetako historio txikiak ere.

Liburuaren egile nagusi edo lan-ardura eta zama eraman duten Joxe Luis Albizu, Manuel Beloki, Joxean Iruretagoiena eta Juanxo Unzueta-ekin honako solasaldi hau eduki dugu.

ARGIA. *Jadanik argitaratu da hainbeste ordutako lanaren emaitza. Esplika ezazue nola sortu zen idei hau.*

IZADI TALDEA.— Orain dela urtebete Imanol Murua, gaur egun Diputatu Nagusia, Zarautzko alkate ohiak bilera batera deitu gintuen bere proiektuaren berri emateko asmoz: itsaso eta hondartza inguruak nahiko ikusiak eta ezagunak zirenez, komeniko litzatekela

beste inguruak jendeari ezagutaraztea. Eta, gai honi buruz, liburu bat egitea proposatu zigun, hots, bertako ibilbideen bitartez Zarautzko auzo eta mendisken azterketa bat egitea.

Lan praktikoarekin Otsailean hasi ginen eta Abuzturarte ihardun gara.

Aldapa gozoko mendiak itsasoari begira

A. *Zein pauso eman zenituzten lan hau hasterakoan?*

I.T.— Egia esateko nahiko beldur baginen lan hau hastera-koan guretzat gauza berria bait zen. Bestetik, taldearen helburuekin bat zetorrela kontutan izanik oso interesgarria iruditzen zitzaigun. Orduan, berehala hasi ginen gure uestez egokienak izan zitezkeen ibilbideak markatzen. Ibilaldien argazki zuzenak ateratzeko medioa (abioneta) garestiegia zenez, ibilaldiak oinez egitea erabaki genuen eta mapak eskuz margotzea.

A. *Eskuz egin dituzuen mapa*

hauek fidagarriak al dira?

I.T.— Geure eritziz mapa hauek jende soilarentzat erabilgarriagoak dira. Ibilbideak maila-kurbazko mapetan azaltzen ditugu, Iparraldea beti behar bezala zehaztuz. Toponimia gaur egun jaso daitekeen egokiena da. Ibilaldi hauek zuriz marrazturik aurkitzen dira eta, orientazio gisa, ibilbide bakoitzak batzuek dituen kilometroak ere ematen ditu. Era berean, planoaren behealdean bidearen profila agertzen da, bere desnibelak adieraziz.

Ibilaldi guzti hauek zailtasun handirik gabe egin daitezke, halaz ere, luzeenak egiteko nolabait ahalmen fisiko ona behar harko litzateke. Gure mendiak dauden tokian daudela, kostatik hurre eta itsasmailatik goiera handirik gabe, irtenaldi hauek edozein sasotian egin daitezke. Dena den, luzeenetako bat egitekotan, eguraldia kontutan hartu beharko da.

A. *Aipatu duzue ibilaldi hauek zuriz marrazturik agertzen direla, baina beste posibilitaterik ez al dute eskaintzen?*

I.T.— Bai, noski. Egin ditugun ibilaldi batzuk, motzak eta errazak, jende arruntarentzat dira, baina beste batzuk, luzeagoak, piska bat mendian ibili-

tako jendearentzat. Gainera, mapa bakoitzean lekuko bideak errespetatu ditugu jendearen askatasunerako.

A. *Toponimia gaur egun jaso daitekeen egokiena dela esan duzue. Zertan oinarritzen zarete hau adierazterakoan?*

I.T.— Zenbait kasutan polemikoa gertatu bada ere, adierazi behar dugu baserrien izenak ezagutzen den dokumenturik fidagarrienaren arabera jaso ditugula (Foru Diputazioaren 1862ko Zentsua) eta, bestetik, izendegia idaztean Euskaltzaindiaren arauetan oinarritu garela.

Esaterako, baserri batzuren izenak ahoz aho transmititu eta kontrakzio fonetikoak egitean, denboraren poderioz eraldakuntza hauek sortu dira: «Untzain», «Ountzain» da; «Uespe-ta» / «Urrezberoeta»; «Saberri» / «Sarobe-Berri»; «Lanberri» / «Lamerriaga»; «Frantsekua» / «Frantzesetxea»...

Altzolatik Oriora eta Aiatik Zumaiara 23 ibilbide

A. *Norbaitek eskuratu nahi balu ere, interesgarria litzateke liburuaren xehetasun batzuk esplikatzeko: formatoa, prezioa,...*

I.T.— Liburu berak «fitxero»

formatoa du. Fitxa bakoitzak ibilbide bat esplikatzen du. Fitxaren aurrekaldean lehen aipaturiko mapa agertzen da aurrez adierazitako xehetasunekin: begiratokiak, leizezuloak, kare-labeak, trikuharriak, iturriak, trenbideak, Udai-mugapeak, ermitak, errekek, baserriak,... Atzekaldean argazki eta irudien bitartez, lekuko berezitasunak agertzen dira: animaliak (erleak, katagorriak, kakalar-doak, amorrainak, txoriak, sugeak,...); lanbideak (artzantza, gaztagintza,...); landareak (San Jose lorea, Indi gaztainondo, Alertze Japoniarra, sagarrondoak,...); sendabelarrak (pasmobelarra, berbena-belarra,...) eta abar luze bat.

Baina azpimarratu nahi nuke fitxero honen praktikotasuna, irteera bakoitzean guztia erabili beharrik ez bait dago. Beraz nahikoa izango da norberak aukeratzen duen ibilaldiaren fitxa eramatea.

Ale bakoitzak bi mila eta hirurehun pezeta balio izan ditu. Dena dela, Eusko Jaurlaritzak, Gipuzkoako Diputazioa eta Zarauzko Udalari esker, liburu mila pezetatik egongo da salgai.

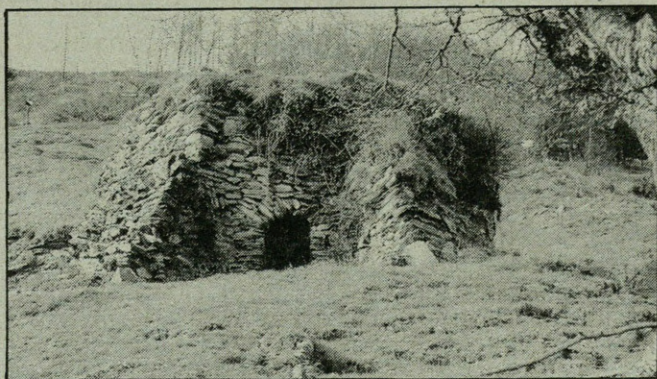
A. *Esan duzue ez liburu hau 23 ibilbidez osaturik dago. Ibilbide hauek denak Zarauzko herrira mugatzen al dira?*

I.T.— Liburuaren izenburuak dion bezala, «Zarautz eta bere inguruak oinez», Zarauzko udal mugapean eta bere inguruan hogeitahiru ibilaldi egiteko aukera eskaintzen dizuegu, besteren artean, Getaria, Azkizu, Artadi, Zumaia, Aizarnazabal, Sta. Engrazia, Urdaneta, Altzola, Iturriotz, Orio, Aia eta Donostiara oinez ailegatzeko bidea erraztuz.

Bi mila kostatzen den liburu mila pezetatik salgai

A. *Zenbat ale argitaratu dira?*

I.T.— Lehen edizio honetan hiru mila ale argitaratu dira. Horietatik bi mila euskaraz izan dira eta beste mila erdaraz. Halere, erdaraz argitaratu diren liburuen mapak euskaraz esplikatutik daude. Gainera, kontutan eduki behar dugu Zarautz bisitatzen dutenak asko direla, bai astebukaerak igarotzeko

eta, baita ere udarako oporraldiak pasatzera. Beraz, liburu honek denentzat izan nahi du eta ahalegin guztiak jarri ditugu, gure posibilitateen barru, oreka bilatzen.

A. *Liburuan erabiltzen duzuen euskara maila denok ulertzeko modukoa al da?*

I.T.— Bai, eta liburuska hau irakurtzerakoan inork ez du arazorik aurkituko gure hizkuntza herrikoian idatzia bait dago. Dena dela eta lehen esan dugun bezala, baserri izen batzuk 1862ko Foru Diputazioaren Zentsutik jaso ditugu.

A. *Zeintzuk eraman duzue kargarik handiena liburu hau egiterakoan?*

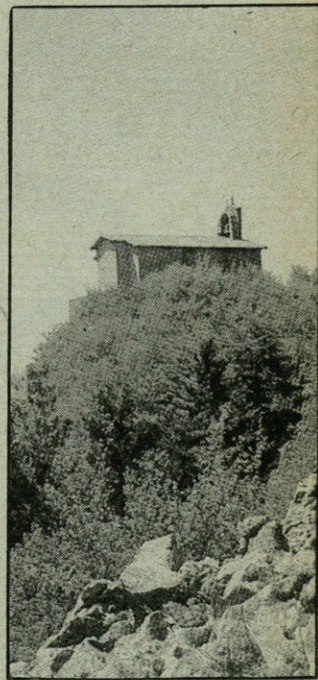
I.T.— Lehen esan dugun bezala talde lan bat izan da, Pa-goeta mendizale elkartearen Izadi taldekoen lana hain zuzen. Halere, beste zenbait jende-ek ere parte hartu du laguntzaile gisa: Luis Pedro Peña

Santiagook ideiak eman zizkigun eta gero kolaboratu ere bai; euskara arloko ardura Nekane Muruarena izan da eta testu batzuk sortzen eta borobiltzen Alejandro Vazquezek lagundu digu; argazkiak geure taldeko Iñigo eta Joxe Luisenak dira.

Haurrei izadia maitatzen erakusteko ekintza saila

A. *Beste lanik ba al duzue momentu hauetan esku artean?*

I.T.— Orain «Vista Alegre» auzoko parkearen estudio bat egiten ari gara. Parke hau bakarra da Zarautzen eta oso aberatsa da zuhaitz famili asko bait daude. Gure asmoa lan pedagogiko bat burutzea da. Harremanetan gaude Zarauzko Udalarekin bertan «paseo» moduko zerbait egiteko zuhaitz bakoitzaren ondoan bere xehetasunak jarriaz. Gure lanaren helburu nagusia batez ere eskolei begira

materiala osatzea da eta ikasleengan izadiarekiko ardura eta maitasuna indartzea.

A. *Eskoletako lana aipatu duzue, zerbait gehiago egiten al duzue arlo honetan?*

I.T.— Bai. Hamabostean behin, «Haur kulturaren alde»ko taldearen laguntzarekin, haurrekin egiten diren irteerak antolatzen ditugu. Orain artean arrakasta handia izan du iniziatiba honek eta guretzat oso garrantzitsua eta onuragarria da.

Ekintza nagusitatzat jotzen duguna urtero egiten dugun Natur Astea dugu. Normalean bizpahiru hitzaldi, diapositibak... eskaintzen ditugu astegunetan. Igandean egiten den erakusketarako perretxikuak biltzeko, bezperan autobusa jartzen da nahi duenak parte har dezan. Erakusketa hau «berdura plaza»n egiten da; azken urteotan ikustera jende gehiegi etortzen denez, goiz eta arratsaldez edukitzen dugu irekita. Orain arte bost erakusketa egin ditugu. Hasieran mikologiakoa izaten zen bakarrik, baina ikastolako irakasleak taldean sartuz, perretxikuak ez ezik zuhaitz-hosto, sendabelar, dunetako zenbait lore, likenak eta geologi arloko fosil eta harriak erakusten dira. Aurtengoan, lehortea dela eta, erakusketa azaroaren 17an egingo da.

ZIENTZI-TEKNIKETAKO ALDIZKARIA
HIRUHILABETEROKOA

Helbidea: Urbietta, 7-3.a
Posta Kutxa, 361
Telf. 42.99.45
20006-DONOSTIA

aldizkariaren harpidedun izan nahi dut

Izena

Nombre

Bizilekua

Domicilio

Herria

Población

Bazkuna

Entidad

Bulegoa

Sucursal

Herria

Población

k/k Z^a

N^o cta./cte.

Harpide saria

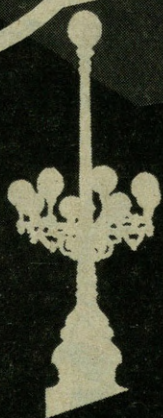
Precio suscripción

1.750 pta.

SASTRE

AUZMENDI

DONOSTIAKO ESTILOA

MODARI HOR KONPON
ALA AUZMENDIRI TXANPON

VERGARA, 1-DONOSTIA

kirolzaleen
zerbitzutan

miner

donostia

271050 eta 270447

Boyer eta Solchaga

Hil omen dira Solchaga eta Boyer, ministraria bata eta ministrari ohia bestea, eta beste asko bezala zerura sartzeko ate aurrean jartzen dira. San Pedrok irekitzen du atea, ikusten ditu eta:

— Baina nora zoazte zuek? Zer uste duzue, ez zaituzteguna ezagutzen, ala? Benoa, benoa... Alde egin ezazue hemendik infernura, segituan!

— Jaitsi dira infernura, sartu eta handik lau egunetara Satanek audientzia eskatzen dio San Pedrori:

— Aizu, zer bidali didazu zuk niri orain dela lau egun?

— Zer bidali dizudan? Ez al dira bada sozialistak zuen lagunak?

— Horiek gure lagunak? Horiek sozialistak? Nekaben! Lau egun besterik ez daramate eta jadanik labe guztiak itxi dizkidate eta!

Hi! Etzakela peoia bota!
Ladrilloarekin aski zeukeat!

Adarra jo nahiean

Badakizue gerraostean gutxi batzu besterik ez zirela ikastera joaten zirenak eta garai hartan janaria ere ez zegoela sobran.

Bada, joan da Gipuzkoako herri txiki bateko gazte bat Salamancara ikastera eta bueltan, lagunekin afaltzen ari dela, han ikasitakoen berri eman nahirik arazo hau planteatzen die. Horretarako, bi arraultze zeuden plater batetik bat ezkututzen du eta bere lagunetako bati galdetzen dio:

— Zenbat arraultze daude platerean?

— Bat, noski!

Orduan ikasleak ezkutatu duena berriro jartzen du platerean:

— Eta orain?

— Bi, noski!

— Ba orduan, oraingo biak eta lehen zegoena, hiru.

Bere bi lagunak zeharo harriturik gelditzen dira, estudiantek planteatutako arazoari nola erantzun jakin gabe. Beraiek bazekiten han bi arraultze besterik ez zeudela, baina lagunak agertutako sofismari ezin bueltarik eman.

Halako batean, lagun horietako batek hartzen ditu arraultzeak, sartzen da sukaldara, firjitzen ditu eta bat bere plateran jartzen du, eta bestea beste lagunaren plateran.

— Hirugarrena, jan ezak heuk, estudiante!

Zuhurra

Asteasuko Patxi bezalako gizon zuhurrik gutxi ezagutu ditu munduak. 1905ean Ameriketara abiatu zenean bidai guztia kexan pasa zuen. Ez zegoela eskubiderik, bidai hura oso garestia zela, horrela ez zegoela negozio-rik hasterik...

Halako batean iritsi omen ziren New Yorkeko portura eta jaisten ari zela zer ikusiko uretatik ateratzen eta «buzo» horietako bat:

— Kontxo! Jakin izan banu ni ere oinez etorriko ninduan.

Aita tontoa ez

Azpeiti aldean gertatu omen zen kasu hau duela berrogei bat urte. Joan da mutila neskaren etxera, bere aitarekin hitzegitera. Bere alabarekin ezkondu nahi zuela esan nahi zion eta garai hartan batzutan egiten zen bezala, aitaren baimena eskatzera.

Joan da eta:

— Beraz, nire alabarekin ezkontzeko asmotan?

— Bai, hala da, bai.

— Laister?

— Bai, uda baino lehen.

— Familia mantentzeko adina dirurik ba al duk?

— Bai, noski!

— Seguru al hago?

— Nola ez, bada?

— Familian zazpi gaituk eta...

Entzierroko larridura

Urrun badaude ere, San Fermine-tako istorio bat dakargu orriotara.

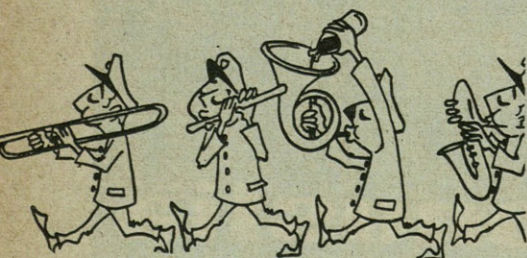
Duela pare bat urteko entzierroan, ba omen zihoazen hantxe korrikalariak zezenekin batera —gutxi batzuek aurretik eta gehienak atzetik— eta haien artean errena. Nola edo hala omen zihoan, baina segitzen omen zitu- en ondo samar zenenak.

Halako batean, zezen batek buelta ematen du eta jende guztia:

— Errena! Errena! Errena!

Eta errenak:

— Laletxe! Utzizue berari aukeratzen!

ZUMAIAKO ARRAUNLARIEI OMENALDI EGUNEAN

«KOXO»

Doinua: Aita Jainkoak egin banindu.

Zumaian degu gaurko egunez
arraunlarien feria
gure mutilak goratu asmoz
eratua alegia
inguru hontan ez da faltako
kanpaia ta zuziria
herri osoak egin nahi die
haueri omenaldia.

Mila urte ta bederatzireun
i urten larogeitabosta
udara hontan korritu dute
Kantauri guziko kosta
beti bezala saiatu dira
gogortzen arraun ta tosta
eta saritzat hor irabazi
hoiek bandera mordoska.

Une ederrak pasa ditugu
arraulariei begira
batik bat hoiek zetozenean
ikurrinakin herrira
poz handiagoz jende guztiak
egin ohi du kalejira
burruka gogor baten ondoren
irabaziak badira.

Horrenbestetan irabaztea
ez zen espero aurretik
mutil batzuek falta baitziren
joan zen urteko taldetik
beteranoek hala zioten!
zerbait begaituk oraindik!
maisutasuna erakutsiaz
lenengo arraunketatik.

Aipatu gabe ezin utzi gaur
oriotar lemazaina
aurten burutu baidu Gorriak
bere biziko «hazaina»
historirako geratuko da
honek patrontzan egina
ehun bandera irabaztea
ez al da marka bikaina?

Patroiarekin arraunlariak
parekatu nahi nituzke
sari guztiak denen lanakin
irabazi baitituzte
Klaudio bera egin bazaigu
oraingo hontan «ilustre»
ekintza horrek beste guztiak
goi mailan jartzen zaituzte.

Erakusle ta laguntzaileak
aipa beharrean nago
bakoitza bere zereginen
jardun dezue luzaro
borondate ta armoni hori
faltatzen bada akabo
omenaldi hau zueri ere
luzatu beharra dago.

Herria ere «pil pil» jartzen da
arraunaren inguruan
berdin laguntza ematen edo
animatzeko orduan
gaurko eguna jarri dezagun
tokatzen zaion graduan
mutil haueri txalo eginez
merezi duten moduan.

JO-TA-KE EREDUA

ORAIN dela urtebete inguru argitaratu nuen sail honetantxe ARGIAko lagunei gutun ireki bat. Bertan euskal kulturaren eta euskararen aldeko militantzia goraipatu nahi izan nuen. Gerora gai berbera aipatzeko aukera izan dut. Hori eztabaidatu beharraz jabetua eta sakondu beharraz kezkatuta, ba nenbilen artikulua honetarako titulu egoki baten bila. Eta... hora: Lizarrako ikastolak ateratako koadernoan nere eskuetara iritsi.

Nafarroa oinez. Denok bat euskara du titulua; eta bertan Lizarrako ikastolaren historia laburra eman ondoren, euskarari buruz bertan eraman duten politika eta plangintza azaltzen dute; honako goiburuarekin amaituz: «Ezina ekinez egina». Ikastolaren helburua «euskaraz bizitzea» dela aitortu ondoren, honela dio txostenak: «Gure helburuak, «D» eredu (dena euskaraz), guk «J» (Jo Ta Ke) deitzen dugun ereduarekin elkarturik doanean, orduan bakarrik lor ditzakegu».

AZKEN urteotan eztabaida luzea dabil eskoletako hizkuntzazko ereduak direla eta. Horretaz zerbaite kezkatu den edornork daki iru eredu ezberdin dabiltzala Euskal Komunitate Autonomoko eskoletan: «A» eredu (gaiak erdaraz, eta hainbat ordu euskaraz ikasteko), «B» eredu (gai batzuk euskaraz eta beste batzu erdaraz) eta «D» eredu (gaiak euskaraz, eta hainbat ordu erdara ikasteko). Lizarrako ikastolak «D» ereduarekin batera «J» eredu aukefatu dute. Agian beste eskoletan eta ikastoletan ereduengandik inguruan dabilen eztabaida argitzeko gakoa hortxe dago, hain zuzen: «J» (JoTaKE) eredu.

ABD ereduaren izendapena erabat aseptikoa da. Administrazioak eta burokraziak maite izaten dituzte horrelakoak. Berez ez dute ezer aadierazten eta ez dute inolako konotaziorik: izendapen erabat artifizialak dira. Lagun bat zenbakiren batekin ezagutzen den bezala edo liburu bat koderen batekin bereizten den bezala, eskolako hizkuntz eredu le-

Paulo

AGIRREBALTZATEGI (Euskal Kulturako langilea)

tra soilarekin izendatzen dute. Bereizkuntza eta letrajoko horretan oso trebatua ez baldin bazaude, erraz gal zaitezke, zein den «A» eredu eta zein den «D» eredu jakin ezinik. Badirudi, «A» letra alfabetoaren aurrea izanik, euskaltzalearentzako eredu bikainena adierazi beharko lukeela; ba ez! «D» eredu da, euskararen erabilerrari begira, altuena. Eta «A» ereduaren gelditzen da beheren euskararen lekua. Baina letra hutsak direnez, ikasi egin behar bakoitzak zer adierazten duen. Eta, hala ere, hurrengoan berriro nahasteko arriskua daukazu seguruena.

«J», berriz, izen jakin baten, Jotake ereduaren, laburdura, izen laburtua besterik ez da; eta horrexegatik oso errazki ezagutzekoa eta bereiztekoa. Euskara eskolan erabiltzeko eta gizartearen sartzeko metodo bizia eta militantea adierazten du; metodoa bezain bizia da horren izena ere: Jotake (J). Ereduaren mamia bera argitzen du, eta ez etiketa huts eta hotz soilak erakusten.

LIZARRAKO ikastolakoei be-
raiek ematen digute «J» ere-
duaren nolabaiteko defini-
zioa: «Ez da nahikoa euskaraz irakastea,
ilusioz eta gure ikasleen euskal ohituren
inplantaketan parte hartzen duten alda-
gai ezberdinak ongi erabiliz, irakatsi be-
har dugu». Horretan azalpena egitera
dator funtsean aipatzen eta aipatzen ari
garen txostena, Lizarrako ikastolak argi-
taraturikoa. Horren bidez lortu dute Li-

zarran, erabat erdaldunduriko herrian,
ikastolako haurrek jolasetan eta kafean
euskaraz egitea, nahiz eta horien guraso
gehienghieneke ere euskaraz ez jakin.

Zertan datza eredu? Funtsean eskola
bera gizartera eramatean (haurren esko-
lako lana kafean, jolasetan, oporretan eta
bestelako kultur lanetan jarraituz eta lu-
zatuz), eta, bestalde, gizartearen esko-
laren lanean inplikatzeko (bereziki gu-
rasoak eta herriko kultur talde eta era-
kundeak). Azken batean, irakasleak,
ikasleak, gurasoak eta gizartearen hainbat
sektore euskararen aldeko militante bi-
hurtzeko eta militante gisa jokatzeko
datza Jotake ereduaren balioa.

METODO akademikoari (aka-
demizistari?) metodo so-
ziala kontrajartzen dio «J»
ereduak; edo agian lotu egiten dio, ez
bait dago eskolaren izaera akademikoa
ukatzerik ere. Baina tresna, baliabide,
trebetasun eta pedagogia akademiko-
ekin batera, zinezko militantziarik eta
euskararen berreskurapenerako beneta-
ko mugimendu herritarrik eta ingurune
sozialik sortzen eta lantzen ez badira, oso
motz geldituko dira, eta sarritan ezina-
ren aurrean, A, B eta D eredu guztiak.
Horregatik uste dut, hiru eredu akade-
miko horien edo bestelakoen azpian, Jo-
take (J) eredu beharbeharrezkoa dela,
eskolaren eta irakaskuntzaren bidez eus-
kara gure Herrian berreskuratuz eta za-
balduz joan gaitezen: ez zona edo herri
erdaldunduetan bakarrik, eta bai Ore-
xan eta Azkoitian ere.

Kultur eta hizkuntz militantziaz idaz-
teko asmoa nuen, eta Lizarrako Ikasto-
larekin topo egin dut: beraren Jotake
ereduarekin. Horretan iruzkintxo gerta-
tu dira azkenean lerro hauek: iruzkin
xaxtarrak, Ikastolak berak bizi duen espe-
rientziaren eta argitaratu duen koaderno-
aren aurrean.

Hurrengoan helduko diogu berriro
kultur eta hizkuntza militantziaren gaiari.
Garrantzi berebizikoa du gure Her-
rian.

GAZTEA. BIZIA. ZIURRA.

25 urte Elkar Lanean

CAJA LABORAL

Plan de Ahorro para la Jubilación.

La Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa presenta el PLAN DE AHORRO PARA LA JUBILACION. La forma más sencilla de preparar, mes a mes, un futuro feliz. Porque el PLAN PARA LA JUBILACION ofrece interesantes ventajas. Y ninguna complicación. Es el modo de asegurarse esos años de tranquilidad que todos deseamos. Cada persona decide cuánto dinero quiere ahorrar al mes, el número de años que desea hacerlo y el modo en que quiere recuperar el capital constituido, una vez finalizado el Plan. Además, se puede suscribir un Plan de Ahorro con desgravación fiscal. Y obtener, de modo gratuito, un seguro de vida. Todo esto con la tranquilidad que da el pensar que su dinero está administrado y garantizado por la Caja de Guipúzcoa. Venga a cualquier sucursal de la Caja y le informaremos, personalmente, sobre el Plan de Ahorro que mejor responda a sus necesidades y expectativas. Vaya preparando desde ahora su Jubilación. Poco a poco, conseguirá mucho.

Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintzialak ERRETIROAKO AURREZKI-PLANA eskaintzen du. Hauxe da hilez-hile etorkizun zoriontsuago bat preparatzeko joateko modurik errazena. ERRETIROAKO PLANAK abantaila interesgarriak eskaintzen dituelako. Eta inolako konplikaziorik ez. Geroko lasaitasun-urte horiek aseguratzeko modua da, horixe bait da guztiok nahi duguna.

Bakoitzak erabakitzen du hilean zenbat diru aurreratu, zenbat urtetan aurreratu joan eta, Plana bukatzean, metatutako kapitala nola berreskuratu. Aurrezki-Plan baten harpidetza ere egin daiteke zergarinketa fiskalarekin. Eta, honela, bizi-aseguru bat lortu dohan.

Eta guzti hau zure dirua Gipuzkoako Kutxak administratzen eta bermatzen duela pentsatzeak ematen duen lasaitasunarekin. Zatoz Kutxako edozein sukurtsaletara eta bertan pertsonalki esango dizugu zure beharrian eta igurikapenei ondoen erantzuten dien Aurrezki-Plana zein den. Oraintxe bertan has zaitez zeure Erretiroa preparatzen. Piskanaka-piskanaka, asko lortuko duzu.

POCO A POCO CONSIGA MUCHO.

Empiece hoy

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA